

Vlaams
Parlement

vergadering **C8**
zittingsjaar 2017-2018

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 28 september 2017

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de uitrol van de ondersteuningsnetwerken – 2843 (2016-2017)	
INTERPELLATIE van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de implementatie van het M-decreet en de dringende nood aan ondersteuning – 35 (2016-2017)	3
VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de nieuwe regeling voor leerlingen met autismspectrumstoornissen (ASS) – 2736 (2016-2017)	
VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over een nieuwe regeling voor kinderen met een autismspectrumstoornis – 2765 (2016-2017)	28
VRAAG OM UITLEG van Ann Brusseeel aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de erkenning van instellingen die digitaal onderwijs aanbieden – 2704 (2016-2017)	34
VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het decreet betreffende de hervorming van de centra voor leerlingenbegeleiding – 2751 (2016-2017)	36
VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghe aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het betalen van schoolmateriaal uit eigen zak door leerkrachten – 2755 (2016-2017)	41
VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghe aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het inzetten van brugfiguren voor de aanpak van de spijbelproblematiek in het basisonderwijs – 2756 (2016-2017)	45
VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghe aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de werkonzekerheid bij (jonge) leerkrachten in het basisonderwijs – 2761 (2016-2017)	
VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de zorg voor startende leerkrachten en het loopbaanpact – 2771 (2016-2017)	
VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghe aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de precaire werksituatie jonge en ervaren leerkrachten in het basisonderwijs – 2858 (2016-2017)	48

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de uitrol van de ondersteuningsnetwerken – 2843 (2016-2017)

INTERPELLATIE van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de implementatie van het M-decreet en de dringende nood aan ondersteuning – 35 (2016-2017)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, voorzitter, collega's, ondersteuningsnetwerken is iets dat ons afgelopen zomer allemaal heeft beziggehouden. Er is niet echt vakantie geweest, lijkt mij, als je de mails bekijkt die zijn binnengekomen over de ondersteuningsnetwerken.

Vanaf het huidige school- en academiejaar treedt dat ondersteuningsmodel in werking, zowel voor scholen deeltijds beroepssecundair onderwijs als instellingen hoger onderwijs, om ervoor te zorgen dat leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften en studenten met een functiebeperking worden ondersteund in het onderwijs. Dat is althans het doel ervan. Samenwerkingsverbanden tussen scholen voor gewoon en buitengewoon onderwijs en ondersteuningsnetwerken komen in de plaats van het voormalige geïntegreerde onderwijs, het gon.

Scholen voor gewoon onderwijs bepalen, samen met het centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB) en – en dat wil ik benadrukken – de ouders, de ondersteuningsnaden. De scholen leggen hun vragen tot ondersteuning voor aan het ondersteuningsnetwerk. Scholen voor buitengewoon onderwijs staan in voor de ondersteuning van leerlingen, leerkrachten en schoolteams.

We krijgen heel veel signalen vanuit het veld, uit alle provincies. Er wordt gelijkwaardig gecommuniceerd vanuit het veld, wat ons doet vermoeden dat er toch enige sturing achter zit en dat het geen toeval is dat die communicatie gebeurt, meer bepaald dat er enkel nog begeleiding op systeemniveau mogelijk zou zijn en dat er geen leerlinggebonden financiering meer zou bestaan. Dat is zeer opmerkelijk. In het kader van het decreet dat we hebben goedgekeurd, hebben we er een aantal keer, zowel in de plenaire vergadering als op andere momenten, op moeten wijzen wat er wel in het decreet staat.

Ik lees nog even voor wat er in de omzendbrief staat: "Voor de leerlingen type 2, 4, 6 en 7 – auditieve beperking – blijft leerlinggebonden financiering bestaan, maar die wordt flexibeler aangewend." Twee: "Het zijn de scholen voor buitengewoon onderwijs die hier het best geplaatst zijn vanuit hun handicapspecifieke expertise om in samenspraak" – nu komen de drie partijen – "met gewone scholen, ouders en het CLB te kijken hoe en in welke mate ondersteuning wordt geboden." Derde punt: "Die ondersteuning kan leerling-, leerkracht- of teamgericht zijn." Let op het woord 'of'. Hier staat dus niet 'die ondersteuning is niet langer leerlinggericht en moet systeemondersteuning zijn'. Dat staat hier niet. Belangrijke toevoeging: "Belangrijk is dat de ondersteuning voelbaar is tot op de klasvloer." En ten slotte: "Op die manier kan er meer op maat ondersteund worden, steeds binnen het totaalpakket aan middelen dat voorhanden is."

Collega's, ten aanzien van iedereen breng ik nog even de resolutie van mevrouw Meuleman, mevrouw Helsen, mezelf, de heer De Ro en de heer Gennez onder de aandacht. Daarin stond dat de aanspreekpunten voor ouders uiterlijk op 20 augustus 2017 geoperationaliseerd moesten zijn, dat ouders actief moesten worden

betrokken bij de opvolging, dat op 1 september iedereen ergens terecht kon met zijn vragen.

En dan stellen wij vandaag vast dat er heel veel plaatsen zijn waar de ondersteuning ten vroegste start op 15 oktober, dat er op 1 september mensen aan het observeren zijn zonder dat de ouders van iets weten. Dat zijn toch dingen die bij ons vragen oproepen: hoe kan dat nu? Maar er komen telkens opnieuw dezelfde antwoorden. Op het moment dat je begint door te mailen, komt het antwoord: 'We zullen u bellen, we zetten het niet meer op mail.' Dat roept bij ouders, maar ook bij ons, toch wel een aantal vragen op.

Minister, we krijgen deze signalen, en dat is geen casuïstiek, er zit een lijn in. We kunnen dus niet zeggen dat er hier en daar iets is, neen, er zit wel degelijk een lijn in. Hebt u deze signalen ook opgevangen? Ik neem aan van wel. Hebt u al actie ondernomen tegen foutieve informatie die wordt verspreid en naar aanleiding van die miscommunicatie dingen bijgestuurd?

Hoe is de uitrol, de samenwerking van ondersteuningsnetwerken verlopen? Zijn er nog problemen die uitgeklaard moeten worden?

Ook is er de kwestie van de huidige expertise. Dat is ook een probleem dat bij een van die signalen hoort. Waarom kan de huidige expertise die er was, niet worden voortgezet? We stellen vast dat mensen met heel veel expertise niet meer op het terrein gaan en dat er dan andere mensen met een andere expertise leerlingen beginnen te begeleiden enzovoort. Ik neem aan dat mijn collega Kathleen Krekels dadelijk ook nog wel een aantal aansluitende vragen zal stellen vanuit alle bekommernissen die zij heeft.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp-a): Voorzitter, collega's, minister, we hebben inderdaad een interpellatie ingediend over de implementatie van het nieuwe zorgondersteuningsmodel. Het is iets wat de gemoederen uiteraard heel erg beroert en wat ook heel belangrijk is in het functioneren en evolueren naar maximaal inclusief onderwijs en zorg op maat voor elk kind in elke school, van het buitengewoon of gewoon onderwijs.

Vanaf 1 september engageerde u zich om extra middelen in te zetten om kinderen met specifieke leerbehoeften te ondersteunen. Maar, minister, vandaag – en we zijn ondertussen toch al 28 september – is het nog niet voor iedereen duidelijk welke ondersteuning er nu specifiek is vastgelegd voor kinderen en leerkrachten in onze scholen van het gewoon onderwijs. Meer zelfs, vanuit het onderwijsveld komen er verontrustende signalen, namelijk dat men met moeite de ondersteuning die men eerder voorzag aan leerlingen met specifieke zorgnoden kan garanderen. Zeker voor nieuw geattesteerde leerlingen is er een acute nood aan ondersteuning, maar schieten de ondersteuningsteams op dit moment te kort in omkadering om die zorg ook effectief te kunnen realiseren.

Minister, dat zijn ernstige tekortkomingen, die zo niet alleen door leerkrachten, maar ook door ouders worden ervaren. Een vader belde mij. Het is een vriend van mij die in het Antwerpse woont, waar zijn kindje ook schoolloopt. Zijn getuigenis vond ik eerlijk gezegd echt schrijnend.

Aline is vier en werd vorig jaar gediagnosticeerd met autismspectrumstoornis (ASS). Uiteraard is dat nooit evident in een gezin. Maar na verdriet, waren de ouders op een bepaalde manier ook wel opgelucht dat er na drie zware jaren voor het gezin eindelijk perspectief was op hulp. De school werd ingelicht in januari 2017 en er werd meteen een gon-dossier opgestart. Er was wel wat onduidelijkheid in het begin, maar er werd aangegeven dat Aline vanaf september 2017 een traject opgestart zou krijgen. In tussentijd werd ze geredieerd door wat

haar papa een 'superjuf' noemt. Ze kreeg die bijnaam van de ouders wegens haar betrokkenheid. Ze nam persoonlijke spullen mee van thuis, zoals een hoofdtelefoon, die ervoor kon zorgen dat Aline niet te veel prikkels kreeg, zodat ze echt meekon in de klas en dat er ook voldoende rustmomenten werden ingebouwd. Zowel tijdens de lessen als tijdens de pauzes was er de mogelijkheid op school om toch wel in wat afzondering te voorzien. De leerkracht deed er samen met de ouders alles aan om het schoolgebeuren ook voor Aline zo aangenaam mogelijk te maken. Zo werd die periode, die een kortere periode was, voor iedereen haalbaar. Het was een overbruggingsperiode.

Sinds mei 2017 kreeg de familie onverhoopt snel de mededeling dat er thuisbegeleiding zou worden opgestart. Ze waren daar niet op voorbereid. Dat was dus goed nieuws. Ze hebben een intakegesprek gehad, maar hebben nadien niets meer gehoord van de begeleidingsdienst. Dat was dan weer een domper. De dossierbeheerder was ziek geworden en door de lange wachtlijsten en te veel aanvragen, kon er geen thuisbegeleiding meer worden vastgelegd.

De zomermaanden braken aan. Ondertussen werd het nieuwe ondersteuningsmodel goedgekeurd in het parlement en dachten de ouders dat ze vanaf 1 september opnieuw geïntegreerd en op een positieve manier ondersteuning konden krijgen. Maar tijdens de zomermaanden was het onzekerheid troef voor het gezin. De ouders wisten niet of hun dochter gon of de nieuwe vorm van leerlinggebonden zorg ook effectief zouden krijgen en het CLB bleef onbereikbaar.

Toen ik de interpellatie indiende, was het halfweg de eerste schoolmaand en kregen ze de boodschap dat zorg op maat of het nieuwe gon wellicht niet voor dit jaar zou zijn. Dat was natuurlijk een vreselijke mededeling, waarop ze absoluut niet voorbereid waren. De school kreeg te horen dat de CLB-medewerkers en de leerkrachten die terechtkunnen in het ondersteuningsteam, zich nu vooral zullen richten op de reorganisatie van het team en dat er geen bijkomende hulp kan worden aangeboden.

Ook voor de kleuterjuf was dat een serieuze domper, omdat ze een klas heeft met 26 kinderen en zij ook zelf wel wat extra hulp zei te kunnen gebruiken. Ook type 9-onderwijs is door het gezin in overweging genomen, maar ook die klasjes zitten overvol.

Het gaat niet zo goed met de dochter van het gezin. Ze kan de stress van het schoolgebeuren op dit moment absoluut niet plaatsen. Er is veel onzekerheid, geen zorg op maat. De school wil wel, leerkrachten willen wel, maar ze kunnen niet omdat het niet op punt staat. Overgangen verlopen moeilijk, begeleiders kunnen niet voldoende tijd besteden. Aline huult 's nachts, ze is angstig. Ik hoorde vorige week dat ze eigenlijk ook niet meer praat, ook al is ze vier. Ze is helemaal het noorden kwijt. Vooral de middaglunch is voor haar heel moeilijk. Dan zitten tachtig kinderen onder het toezicht van één PWA-begeleider. Die overprikkeling kan ze duidelijk echt niet aan.

De ouders, hardwerkende tweeverdieners, zitten nu echt met de handen in het haar. Er is geen thuisbegeleiding, geen schoolbegeleiding, enkel een juf met 26 kinderen en 2 hardwerkende ouders.

Minister, ik vertel dit verhaal omdat het niet helemaal onverwacht is en ook dat het geen casuïstiek is. Op dat vlak sluit ik me aan bij de heer Daniëls. Veel ouders, scholen en leerkrachten worstelen op dit moment nog altijd met de implementatie van het nieuwe zorgondersteuningsmodel.

In mei en juni hebben we uitvoerig gedebatteerd over de ondersteuningsteams. We zijn met z'n allen kamerbreed voorstander van de evolutie naar meer inclusief onderwijs die het M-decreet ons oplegt. We moeten daar ook niet te veel over polariseren, politiseren. Ik denk dat we allemaal willen dat elk kind en elke leerkracht zorg op maat krijgt om die inclusie maximaal te kunnen garanderen.

Vanuit onze fractie hebben we de nood bevestigd en gesteund om de middelen die versnipperd waren met betrekking tot zorg, gon, ion, de waarborgteams en de extra middelen te integreren. Daar staan we nog steeds achter. Maar we hebben ook toen gewaarschuwd dat het nieuw zorgmodel uitrollen op 1 september heel moeilijk zou worden als niet aan een aantal cruciale voorwaarden voldaan zou zijn.

Eerst en vooral – en dat hebben we ook altijd aangegeven – vinden we het belangrijk dat de noden van leerlingen centraal blijven staan in een nieuw zorgondersteuningsmodel. Die leerlinggebonden zorg schijnt nu toch wat naar het achterplan te verschuiven, ten voordele van leerkrachtgebonden ondersteuning.

Voor ons, sp.a, is een zorgmodel pas levensvatbaar, vitaal en doeltreffend als de drie pijlers waarop het gestoeld is, volwaardige en evenwaardige pijlers zijn. De eerste pijler is de leerlinggebonden zorg, die het kind rechtstreeks ten goede komt, en die ook die 25.000 leerlingen in ons basis- en secundair onderwijs die tot nu toe gon-begeleiding kregen, effectief bereikt. De tweede pijler is uiteraard de professionalisering en versterking van de leerkrachten. Maar dat betekent dat er in de zorgondersteuningsteams ruimte moet zijn voor verschillende expertise, en dat die ook maximaal aan kwaliteitscriteria moet voldoen. Dat betekent: aanwezig in het team, geïnsourceerd vanuit het bredere onderwijsveld, maar waar nodig misschien ook wel in te kopen uit andere sectoren, zoals de welzijnssector. De derde pijler die we allemaal belangrijk vinden, is uiteraard de versterking van het beleidsvoerend vermogen van al onze schoolteams, zodat alle scholen op termijn inclusieve maatwerk scholen worden, zowel in het buitengewoon als in het gewoon onderwijs.

Minister, vandaag stellen we vast dat die leerlinggebonden ondersteuning ontoereikend is. Gisteren nog had ik contact met een algemeen directeur van een grote scholengroep in het gemeenschapsonderwijs. Hij gaf aan een zorgondersteuningsteam te hebben met 31 vte's, maar in zijn scholengroep al met 500 aanmeldingen te zitten van 500 kinderen die de zorgvraag hadden gesteld. Dat komt neer op 17 kinderen per begeleider. Dat is heel zwaar. De scholengroep beperkt zich ook niet tot één stad of één gemeente, maar is geografisch uitgestrekt. Als hij de rekening maakt, zegt hij: 'Ik kom nu op 1,07 uur per kind, waar dat in het verleden toch minstens 2 uur gon per week was.' Hij zegt dus dat de leerlinggebonden ondersteuning die hij kan bieden met de omkadering, kleiner is dan ze in het verleden was.

Minister, daarom willen we vragen of u heel sterk die nieuwe zorgondersteuningsteams kunt monitoren en ook in het oog kunt houden om zo de kwaliteit te verzekeren.

U erkende dit voorjaar zelf dat het wat laat was om die uitrol nog in alle sereniteit te kunnen doen tegen het begin van dit schooljaar. We zijn nu een maand verder. U zei dat u ervan overtuigd was dat met bijkomende financiële middelen dit schooljaar de nodige budgettaire zuurstof wordt gegeven om het nieuwe ondersteuningsmodel gefaseerd te kunnen invoeren. Maar vandaag zijn er toch nog een aantal onzekerheden.

Minister, daarom wil ik u heel concrete vragen stellen.

Bent u er zich van bewust dat er momenteel kinderen uit de boot vallen en niet de ondersteuning krijgen waarop ze recht hebben? Kent u op dit moment – ook al is het nog vroeg in het schooljaar – de omvang van dit probleem? Hoe monitort u het probleem? Hoeveel kinderen hebben vandaag onvoldoende begeleiding of ondersteuning ondanks hun individueel verzoek, met of zonder attest in zorgcontinuüm 2?

Welke verklaring kunt u geven voor het tekort aan ondersteuning in het kader van het M-decreet? En welke maatregelen treft u eventueel om deze tekortkomingen te remediëren?

Welke boodschap kunt u aan ouders en leerkrachten geven op beterschap? Tegen wanneer plant u die remediëring?

Hoe verloopt op dit ogenblik tussen de verschillende netten en over de netten heen de organisatie van de ondersteuningsnetwerken? Ik sluit mij aan bij de heer Daniëls, die aangaf dat dat netoverstijgende, waarop er vanuit het parlement door de meeste fracties is aangedrongen, toch minstens moeizaam verloopt, niet alleen in het officieel onderwijs, waar het nochtans al op 1 januari volledig verplicht is, maar waar het kennelijk toch nog niet overal lukt. Tussen het officiële en het vrije zou het zo mogelijk nog moeizamer verlopen. Wat zijn daarbij de vaststellingen die u hebt gedaan?

Tot slot spelen de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's) ook een cruciale rol. In een gemotiveerd verslag kan de nood aan zorguitbreiding worden gemotiveerd en kan worden bepaald welke maatregelen een leerling met specifieke onderwijsbehoefte nodig heeft. Wij horen dat er voor nieuwe verslagen eigenlijk geen ondersteuning wordt vastgelegd. Klopt dit? Is het mogelijk om dat eventueel bij te sturen? Zo ja, wat zou dan de wachttijd eventueel kunnen zijn?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, vooraleer we starten, wil ik nog iets meegeven. We hebben inderdaad de keuze gemaakt om het nieuwe ondersteuningsmodel te laten starten op 1 september van dit jaar en niet nog een jaar te wachten. Daar zijn een aantal redenen voor, waarover we het al uitvoerig hebben gehad. Een van de redenen – maar daar kom ik straks nog op terug – is dat ik het bijzonder ongemakkelijk vond dat de waarborg of de prewaarborg die we in het leven hebben geroepen, toekwam aan enkele scholen in Vlaanderen en dat heel wat scholen daar niets van kregen. De ondersteuning die daardoor aan leerkrachten werd geboden, bleef zo beperkt tot enkele scholen.

Een tweede reden is dat er bij de budgetcontrole plots 15 miljoen euro recurrent per schooljaar extra is uitgetrokken. We konden die budgetten op twee manieren inzetten. Je kon een jaar wachten. Je kon zeggen: 'We gaan nog een paar projecten doen.' Of je kon zeggen: 'Laat ons de sprong maken.'

We hebben toen samengezeten met de vakbonden en de onderwijsverstrekkers en samen de keuze gemaakt om niet nog een jaar te wachten, maar effectief de handschoen op te nemen en het nieuwe ondersteuningsmodel van start te laten gaan.

Mevrouw Gennez, ik ben het eigenlijk eens met de drie pijlers die u noemt. Op dat vlak verschillen we dus niet van mening. Het klopt inderdaad dat die drie zaken op gelijkaardige wijze aan bod moeten komen.

Mijnheer Daniëls, ik had een hele decretale uiteenzetting mee. Maar aangezien u zo eloquent het decreet hebt geciteerd, zal ik mij beperken tot een verwijzing naar uw uitspraken, waarmee ik het uiteraard eens ben, althans wat de decretale citaten betreft.

Collega's, waar staan we vandaag? Ik geef eerst wat cijfers. U kunt die op de website terugvinden, maar ik geef ze mee voor het verslag.

Er zijn in Vlaanderen per 1 september dertig ondersteuningsnetwerken actief. Ze zijn allemaal gevormd. Het grootste netwerk, waarvan de initiatiefnemer in ons midden zit, is op 14 september 2017 gelanceerd.

Alle netwerken zijn opgestart. *(Opmerkingen)*

Het is inderdaad de heer De Ro. Het is niet zijn netwerk, maar hij heeft veel voor dat netwerk gedaan. Hij is de bezieler van dat netwerk. Ere wie ere toekomt.

Alle scholen voor gewoon onderwijs in Vlaanderen zijn aangesloten bij een netwerk. Geen enkele school in Vlaanderen is niet aangesloten. Dat is positief.

Volgend belangrijk punt: de aanspreekpunten voor ouders zijn actief. Voor mij was het van belang dat vanaf 15 augustus elk netwerk een aanspreekpunt had voor ouders, om te vermijden dat ouders de boodschap zouden krijgen: 'Kom half september nog eens terug.' Want dat kan niet de bedoeling zijn.

Collega's, van die dertig netwerken zijn er veertien netwerken waar twee verschillende onderwijsverstrekkers samenwerken – dus ongeveer de helft. In zes netwerken werken drie verschillende onderwijsverstrekkers samen en in vier netwerken werken ze allemaal samen. Dat is een resultaat dat beter kan, maar dat toch aantoonde dat men over de netten heen de handen in elkaar slaat.

Collega's, u hebt mij allen vlak voor het reces gevraagd om een grondig evaluatierapport ter bespreking neer te leggen en dat zo snel mogelijk te doen. Ik zal dat uiteraard ook doen. Ik zou niet graag elke maand evaluatierapporten moeten maken, want dat zou natuurlijk wat moeilijk zijn.

Ik heb van Leen, die aan mijn rechterzijde zit, begrepen dat we ongeveer tegen de herfstvakantie exact zullen weten hoeveel aanmeldingen er zijn en hoeveel daarvan er ook gegrond zijn. Het is namelijk niet omdat een kind wordt aangemeld, dat het ook automatisch recht heeft op ondersteuning. We hebben nu al het signaal dat er veel meer aanmeldingen zijn dan vroeger. Op zich is dat een goede zaak, omdat het betekent dat ouders en ook leerkrachten alert zijn. Maar een aanmelding betekent nog niet dat er sowieso een ondersteuning komt. Vermoedelijk zullen we die cijfers tegen de herfstvakantie hebben. Dan kunnen we een eerste evaluatie maken, ook wat de budgettaire impact van een en ander betreft.

Want u hebt natuurlijk gelijk, collega's, we zetten de middelen nu in zodat elke school is aangesloten bij een netwerk en zodat het CLB de draaischijf kan zijn om na te gaan wat een kind aan ondersteuning nodig heeft. Maar het is van belang dat we zicht krijgen – en dat kan tegen de herfstvakantie – op hoeveel aanmeldingen er zijn en hoe de middelen worden ingezet. Mevrouw Gennez verwees daarnet naar de berekening van een directeur, die zei hoeveel uren hij zou krijgen. Maar je weet nog niet welke aanmeldingen er gegrond zijn. Net om te vermijden dat er in Vlaanderen zoveel verschillende situaties komen, moeten we er zicht op krijgen hoeveel het totale aantal aanmeldingen zijn, welke gegrond zijn verklaard, wat de budgettaire impact ervan is en of er al dan niet voldoende budget is uitgetrokken.

Vooraleer ik alle vragen beantwoord, wil ik meegeven dat er op het terrein – en de heer De Ro heeft daar deze voormiddag al een en ander over gezegd – enorm hard gewerkt is. De scholen voor buitengewoon onderwijs zijn de draaischijf voor de nieuwe netwerken. Ik vind dat persoonlijk een uitstekende zaak – dat heb ik deze voormiddag al gezegd – omdat we zo de toekomst van onze scholen voor buitengewoon onderwijs duurzaam verankeren. Ze moeten natuurlijk wel de handen in elkaar slaan. Het is belangrijk dat de expertise zo maximaal mogelijk wordt gedeeld.

Waar staan we op dit ogenblik? Zoals de voorbije jaren het geval was, wordt in de maand september de ondersteuning volop opgestart. Zij die zouden beweren dat vroeger op 1 september iedereen alle ondersteuning kende: dat klopt niet. Men gebruikte ook de maand september om ondersteuning voor kinderen effectief op te starten.

Op 1 september, de eerste schooldag, ben ik op bezoek gegaan in een netwerk aan zee. Ik heb daar een vrij grondig gesprek gehad met de voorzitter van het ondersteuningsnetwerk en een aantal ondersteuners die zouden worden ingezet. Men maakte zich daar op 1 september sterk dat vanaf maandag 4 september ondersteuners op pad zouden gaan. Er moesten er nog worden aangeworven, maar de effectieve ondersteuning in de klas, of naar kinderen toe, zou aanvangen op maandag 4 september.

In sommige netwerken was er de eerste week van september in elke school al een ondersteuner aan de slag, in andere netwerken heeft men wat meer tijd nodig gehad om vragen te ordenen en met iedereen in overleg te gaan. Het is natuurlijk mensenwerk, het zijn geen robotten die aan de slag gaan. Het zijn mensen die elkaar moeten vinden in de wijze waarop kinderen worden ondersteund.

Het merendeel van de netwerken geeft aan dat leerlingen die nog recht hadden op gon en nog een ondersteuningsnood hebben, die ook krijgen. Ik weet niet of u het zich nog herinnert, maar ik heb hierover expliciet een communicatie gedaan, ook naar de scholen. Al wie recht had op gon kon, om de overgang goed te laten verlopen, die ondersteuning ook krijgen. Dat moest niet noodzakelijk door dezelfde ondersteuner gebeuren. De scholen kunnen daar vrij over beslissen.

In de vakantie – zo rond 15 juli – was er plots wat commotie. Men zei: 'Crevits, je hebt nu pas beslist dat ondersteuners ook kunnen worden uitgewisseld tussen netwerken.' Ik betwist dat formeel. Dat zat in de initiële beslissing. We hebben van bij de start gezegd: je kunt perfect met elkaar afspreken dat ondersteuning duurzaam kan worden gecontinueerd. Nogmaals: dit is mensenwerk. Het vraagt dat je op het terrein met elkaar spreekt.

Ik heb uit dit dossier geleerd dat men op het terrein in het verleden blijkbaar niet altijd met elkaar sprak. Dat is natuurlijk een van de grote veranderingen, dat men nu wordt verplicht, over scholen heen en over netten heen, met elkaar te spreken. Als je het mij vraagt, is dat een zeer goede evolutie.

Mevrouw Gennez, ik zei het al: de drie pijlers vind ik elementair in de werking van alle ondersteuningsnetwerken. Dat is ook onze communicatie met de netwerken: een, volwaardige leerlinggebonden zorg; twee, professionalisering en versterking van leerkrachten; drie, versterking van het beleidsvoerend vermogen van al onze schoolteams.

Het is evident – dat wil ik onderstrepen ten opzichte van jullie allen – dat elke euro van de middelen die we investeren in ondersteuning, het leerproces van de kinderen ten goede moet komen. Het gaat over ondersteuning die in scholen wordt geboden en die de kinderen ten goede moet komen. Soms kan het zijn dat, als je iemand op de klasvloer hebt die de leerkracht ondersteunt, dit maximaal rendeert voor het kind. Maar soms kan het zijn dat de ondersteuning helemaal apart moet zijn, dat het kind individuele begeleiding nodig heeft. Voor een aantal types is die persoonsgebonden ondersteuning effectief verder ingeschreven in onze reglementering.

Ik kom straks terug op uw terechte opmerkingen, mevrouw Gennez en mijnheer Daniëls. Maar ik stel vast – ik voel dat toch zo aan op het terrein – dat er bij het vormen van de netwerken heel veel energie is gestopt in het tot stand brengen van die samenwerking, die voor de ene gemakkelijker was dan voor de andere, omdat sommigen elkaar beter kenden dan anderen. Er is heel hard gewerkt. Dat werk zal volgend jaar uiteraard niet meer op dezelfde wijze moeten gebeuren. Om het even op welk moment we gestart zouden zijn, zouden we een overgang zoals deze hebben gehad.

Leen, die aan mijn rechterzijde zit, heeft elke week – elke week – stuurgroep rond het ondersteuningsmodel. Dat betekent dat alle vakbonden en alle onderwijsverstrekkers samenzitten om te kijken wat de knelpunten van de voorbije dagen zijn en hoe we die tegemoet kunnen komen.

Mijnheer Daniëls, u hebt op een bepaald moment een tweet gedaan. Ik hou de tweets goed in de gaten. U zei dat er soms wordt gezegd dat er geen leerlinggebonden zorg meer wordt gegeven. Wel, ik heb dat onmiddellijk overgemaakt aan Leen. Zij heeft op tafel geklopt in de wekelijkse vergadering. Dat sijpelt onmiddellijk door naar de netwerken.

Mijn uitdrukkelijke vraag is dat als jullie individuele bemerkingen hebben of individuele vragen van ouders, mij dan de coördinaten te bezorgen. Er zijn een aantal verhalen die mij bereiken, maar het verhaal van collega Gennez en anderen niet. Wij respecteren uiteraard de privacy, maar dan kunnen we minstens de scholen van het netwerk al contacteren of de voorzitter van het netwerk vragen om in te grijpen waar het nodig is of de contextanalyse laten maken. Ik kan dat als minister niet oplossen maar als er zorgen zijn waarvan mensen denken dat het meldpunt of het aanspreekpunt voor ouders niet voldoende tussenkomt, dan is het goed dat wij het ook weten en de gegevens kunnen doorgeven.

Collega De Meulemeester, ik herinner mij dat u mij een tijdje geleden ook eens zo'n dossier hebt overgemaakt over de AED-toestellen, en we hebben toen ook ingegrepen. Ik denk niet dat we het hier publiekelijk moeten bespreken, maar ik denk wel dat het belangrijk is dat de zorgen die er zijn, ook worden doorgegeven.

Als het doel was om alle kinderen – en nu ga ik ook misschien een klein beetje sceptischer worden – met enige vorm van zorgbehoeften te begeleiden, is het dan niet vreemd dat in 2014 een decreet is goedgekeurd zonder 1 euro aan extra middelen? Het M-decreet is er gekomen. Er stond in dat er een andere manier van zorg moest komen. Als ik zo vrij mag zijn, maar het is in deze legislatuur dat we de prewaarborg hebben ingevoerd. Het is typisch Onderwijs, maar we zagen dat er met het M-decreet, alvorens het van kracht ging, al effecten waren op het onderwijs. We hebben toen samen met jullie gezegd dat we een jaar vroeger zouden starten met die waarborg. De gon-middelen zijn op niveau gehouden. Ik denk dat, als ik me niet vergis, collega Meuleman daarvoor een betoog heeft gehouden: er moeten plafonds zijn. Op een bepaald moment zagen we dat de gon-middelen naar beneden gingen, wat eigenlijk niet kan. Als je het decreet heel strikt interpreteert, dan waren er minder gon-attesten en zouden de middelen zakken. We hebben ze bevroren om ze zeker op peil te houden. We hebben boven ook extra 15 miljoen euro recurrent geïnvesteerd, wat betekent dat, als je de vergelijking maakt, er in 2014 63 miljoen euro werd geïnvesteerd in gon en we vandaag 40 miljoen euro extra investeren in begeleiding van kinderen met zorgnoden in de klassen. Daarnaast investeren we jaarlijks bijna 1 miljard euro in ons 'buitengewoon onderwijs'. Dat zijn cijfers die we toch niet onder de mat mogen vegen.

Is er nog werk aan de winkel? Zeker. Maar ik wil ook even de gelegenheid aangrijpen om mijn appreciatie te uiten voor die dingen die wel goed lopen op het terrein en de zaken die vooruitgaan.

Zo'n gevoelig thema – en ik dank de beide sprekers die het zo hebben gedaan – verdient het om met zorg benaderd te worden, om samen te zoeken naar oplossingen voor die zaken die op het terrein nog niet lopen zoals ze horen te lopen. Maar nog eens: dit is mensenwerk. Er is enerzijds de regelgeving en anders de interpretatie en de toepassing op het terrein.

Collega Gennez, in uw inleiding wekt u een beetje de indruk dat het CLB twee maanden dicht zou zijn. Dat is natuurlijk niet het geval. De CLB's zijn effectief gesloten tussen 15 juli en 15 augustus. U weet dat we een nieuw decreet hebben goedgekeurd dat nog niet in werking is. Maar ook zij hebben zich ingespannen om scholen op weg te helpen met het verzamelen van de zorgvragen, voor het einde van het schooljaar. Voor het volgende schooljaar is het zo dat op het einde van het lopende schooljaar alle zorgvragen al zullen zijn geïnventariseerd, waardoor men in september natuurlijk beter kan starten. Ook nu hebben CLB's tegen het einde van het schooljaar al zo veel mogelijk zorgvragen gebundeld. Wij van onze kant hebben de budgetten verdeeld voor het parlementair reces begon. U hebt in het parlement dan ook de nodige initiatieven genomen.

We stellen vast dat de wekelijkse vergaderingen van het ondersteuningsnetwerk lang duren maar ook dat er week na week constructief wordt gewerkt om knelpunten op te lossen.

U zult in de begroting ook merken dat we 1 miljoen euro werkingsmiddelen voor de ondersteuningsnetwerken hebben vrijgemaakt om toe te laten dat ook de werkingskosten van de ondersteuners uiteraard mee worden gedragen.

Wat met de kinderen die uit de boot vallen? Collega Gennez, ook mijn hart bloedt als ik het verhaal lees, en ik veronderstel dat het een exemplarisch verhaal is. We hebben dit gezien in de voorbije jaren en we zullen dit ook nog in de toekomst zien. Het is van groot belang dat kinderen op de juiste manier de juiste ondersteuning krijgen. Er wordt effectief wel hard aan gewerkt.

Net zoals de voorbije jaren hebben we geen aparte telling gedaan van het aantal kinderen die op dit moment al of niet ondersteund worden, hetzij via leerlinggerichte, hetzij via leerkracht- of teamgerichte ondersteuning. Ook in het vroegere systeem van gon liepen in de maand september vaak nog gesprekken voor nieuwe gon-leerlingen die dan op 1 oktober van het lopende schooljaar geteld werden, waarna de ondersteuning kon worden opgestart. We hebben het nu dus sneller gedaan, maar het tempo verschilt van netwerk tot netwerk. Het hangt een beetje af van de manier waarop men zich organiseert.

In het nieuwe systeem is het zo dat scholen vanaf dit schooljaar voor het einde van het schooljaar duidelijkheid zullen hebben over de omkadering waarover ze beschikken om de ondersteuningsvragen van scholen voor gewoon onderwijs op te vangen. Het doel is om die ondersteuning vanaf volgend schooljaar ook vanaf 1 september te bieden. Ik kan natuurlijk niet uitsluiten dat er nog nieuwe vragen bij komen, maar in principe is dit het jaar waarin er heel wat aan de oppervlakte zou kunnen komen van extra ondersteuning die er nog is, maar die vroeger gewoon niet boven water kwam omdat mensen geen attest vroegen, of omdat men niet wist dat het bestond.

De meeste netwerken hebben nu de maand september nog nodig om met alle betrokken actoren afspraken te maken. Ze hebben wel veel flexibiliteit gekregen om mensen in te zetten, daar waar ze het meest tot hun recht komen.

Scholen gewoon onderwijs hebben bovendien de gelegenheid aangegrepen om meer leerlingen aan te melden aan het netwerk. Wij hebben het gevoel dat er heel veel meer leerlingen zijn aangemeld, maar het is nog even wachten op de definitieve cijfers. Dan moet er goed worden afgebakend welke leerlingen op welke manier ondersteuning krijgen.

Collega Gennez, ik kan nu geen uitspraken doen over 'tekorten'. Ik verwijs terug naar de inspanningen die we doen om meer jongeren een begeleiding te geven. Ik zal nog even duidelijk maken op welke manier de middelen worden verdeeld. Voor het schooljaar 2017-2018 ontvingen de scholen voor buitengewoon onderwijs in de loop van de maand juni een dienstbrief met de gon/ion-omkadering van vorig schooljaar die ze voor 100 procent terugkregen, goed voor 63 miljoen euro. Die omkadering werd dan midden juli nog aangevuld met de middelen die via de paritaire commissies werden verdeeld en die hun herkomst vinden in de waarborgregeling, 25 miljoen euro, en in het extra budget, 15,2 miljoen euro, waarvan 4 miljoen euro voor het uitbouwen van een ondersteuningsmodel in het hoger onderwijs. En straks komen daar nog 1 miljoen euro werkingsmiddelen bij.

Het beschikbare budget voor ondersteuning in het gewoon onderwijs is met bijna 40 procent toegenomen. Bovendien wordt het hele budget nu altijd ingezet voor ondersteuning aan een leerling met specifieke zorgnoden, waar de voorbije twee schooljaren het budget voor de waarborg projectmatig en enkel voor leerkracht-ondersteuning kon worden aangewend. Het kon de voorbije jaren dus gebeuren dat je leerkracht-ondersteuning gaf in een klas waar eigenlijk geen zorgnoden waren. Het is niet duidelijk hoe dat is gebeurd en het was ook enkel voor een beperkt aantal leerkrachten. U weet dat er projecten zijn ingediend en dat er dan

gekozen is wie dat kreeg. Er was geen een-op-eenrelatie. Die moet er nu altijd zijn. Er is de zorg en de zorgnood van kinderen en ook als je leerkrachtgerichte ondersteuning inzet, is dat met de bedoeling dat het leerproces van kinderen die dat nodig hebben, wordt verbeterd. Als daar discussies over zijn, zal ik dat nog eens verduidelijken aan diegenen die bezig zijn met de organisatie.

Het extra budget is precies bedoeld om in het ondersteuningsmodel nieuwe ondersteuningsvragen te kunnen beantwoorden. Het gaat om leerlingen met een emotionele of gedragsproblematiek en kleuters met een verslag type 2 waarvoor er vroeger niets bestond, zoals u weet.

Er zijn heel veel mogelijkheden om over de netwerken heen samen te werken, om ervoor te zorgen dat de middelen toekomen waar de zorgnoden het grootst zijn. Dit kan door gon-begeleidingen te continueren in afstemming met de netwerken – dat gebeurt intussen ook –, door samenwerkingen op te zetten, door overdrachten van lestijden, lesuren en uren.

Wat de ouders betreft, moeten we hier een onderscheid maken tussen leerlingen die al gon hadden en nog recht en nood hebben aan ondersteuning. De onderwijsverstrekkers hebben zich geëngageerd om hier kort op de bal te spelen en voor continuïteit te zorgen. Situaties die niet opgelost geraken, worden kort opgevolgd door de onderwijsverstrekkers, die dan de dialoog aangaan met de betrokken scholen. Samen gaan zij na hoe de juiste ondersteuning kan worden geboden. De nieuw aangemelde leerlingen, die voldoen aan de voorwaarden voor ondersteuning, krijgen in de loop van de maand september duidelijkheid over hun ondersteuning. Dat was in het vroegere systeem ook het geval. Het decretaal kader bepaalt dat elke ondersteuningsvraag van scholen voor gewoon onderwijs voor leerlingen die aan de gestelde voorwaarden voldoen, moet worden opgenomen. Scholen voor gewoon en buitengewoon onderwijs zijn samen verantwoordelijk in overleg met de ouders en het CLB.

Collega Gennez, op uw vraag over hoe de organisatie verloopt, heb ik het antwoord gegeven.

De rol van de centra voor leerlingenbegeleiding is absoluut cruciaal. Als u doelt op vragen die nu pas gesteld worden, is het logisch dat het eerst de nodige tijd vraagt om een handelingsgericht traject kwaliteitsvol te doorlopen vooraleer een antwoord te kunnen geven op de vraag of een leerling in aanmerking komt voor ondersteuning of niet. Dat is niet anders dan vorig jaar. Dit zijn dus geen wachttijden. Het is de tijd die nodig is om een degelijk traject te lopen.

Het 'administratieve' luik nemen de CLB's nu voor hun rekening, maar de kinderen zijn al wel aangemeld en er zijn ook reeds gesprekken gevoerd of gepland om de ondersteuning op te starten.

Het M-decreet bepaalt ook dat voor leerlingen die van school veranderen, de nieuwe school samen met het nieuwe CLB finaal de beslissing moet nemen of een leerling nood heeft aan ondersteuning of niet. Voor deze groep is het dus ook logisch dat dit traject nu nog loopt als school en CLB dit kwaliteitsvol willen doen.

Collega Daniëls, ik heb het signaal ook opgevangen en ik heb het rechtstreeks, zij het met een tussenweg, via Twitter opgevangen. Ik denk dat iemand u ook heeft getelefoneerd. Ik til er eigenlijk zeer zwaar aan.

Als er systematisch wordt gecommuniceerd dat enkel nog leerkracht- of teamgerichte ondersteuning mogelijk is, dan is dat liegen. Dat is totaal afwijken van de expliciete decretale bepalingen, en ik neem dat bijzonder ernstig. Ik heb ook aan mijn medewerkster gevraagd om dit in de stuurgroep op te nemen. Men heeft daar duidelijke engagementen genomen. Als u nog zulke signalen zou krijgen, gelieve

ze ons dan te bezorgen, want dit kan absoluut niet. Wat niet wegneemt dat het mogelijk is dat in een bepaalde klas – ik heb dit al gezegd – er leerkrachtondersteuning is. Maar nog eens, het verschil met vroeger is dat het niet leerkracht-leerkracht is, maar dat het leerkracht-leerlingondersteuning is. De ondersteuning moet prioritair worden ingezet in die klassen waar er kinderen zijn met zorgnoden. Het kan dus perfect zijn dat een bepaalde klas twee of drie kinderen heeft met specifieke zorgnoden en er ondersteuning nodig is in het derde leerjaar. Als die kinderen naar het vierde leerjaar gaan, is de ondersteuning in het vierde leerjaar nodig. Ik til echt zwaar aan de opmerkingen die u maakt, niet voor u persoonlijk uiteraard, want ik ben blij dat u het hebt opgemerkt, maar wel voor de plaatsen vanwaar het komt, en ik zou ook graag weten vanwaar het komt.

U weet dat in de communicatie, niet alleen van mijzelf maar ook van de Vlaamse overheid, nooit is gesteld dat leerlinggerichte ondersteuning uitgesloten was. Integendeel, het moet leerlinggerichte ondersteuning zijn, ook als ze leerkrachtgericht wordt toegepast. Dat blijkt ook uit de passage uit de omzendbrief waar u een duidelijk citaat van hebt gegeven. We zijn wel van oordeel – en ik denk dat jullie dat delen – dat er een evenwicht moet zijn – collega Gennez heeft dit in de drie pijlers ook gemeld – tussen leerling- en leerkracht- en teamgerichte ondersteuning om de handelingsbekwaamheid van leerkrachten omhoog te krikken. Dat wordt in communicatie ook benadrukt. Ik krijg uit de informatie vanuit de ondersteuningsnetwerken geen signaal dat er enkel op systeemniveau zou worden gewerkt. Dat sluit natuurlijk niet uit dat het op bepaalde individuele plaatsen wel zou kunnen zijn, maar we hebben ook gevraagd dat de verantwoordelijken voor de netwerken hierop zouden wijzen.

Collega's, dit is een eerste reactie op de talrijke vragen die zijn gesteld.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik ben blij dat u nog eens onderstreept wat in het decreet staat en dat de N-VA-fractie ondersteunt, namelijk dat leerlinggerichte ondersteuning mogelijk blijft – en niet alleen mogelijk blijft, maar in sommige gevallen ook absoluut noodzakelijk is. Ik denk dat we dat moeten blijven herhalen. Ik heb hier ook nog powerpoints waarop staat: "We zetten prioritair in op de ondersteuning van leerkracht en teams, niet langer een begeleiding per week van een leerling." Als je dat op een powerpoint zet, begrijpen directeurs daar iets anders onder dan wat we hier willen zeggen. Daarover gaat het.

Minister, ik heb wel wat te doen met u en met ons, collega's, want we worden voorgesteld als de grote boeman. U ook. Men zegt: "Dat mag niet meer van de overheid. Dat mag niet meer van Brussel." Terwijl dat heel duidelijk niet zo is. Minister, ik denk dat we op dat punt heel erg moeten inzetten opdat we dat signaal weerleggen.

Ik heb van een aantal scholen vragenlijsten gekregen die leerkrachten nu moeten invullen. Het zijn vragenlijsten van vier pagina's. Men moet alles invullen voor alle leerlingen, ook voor de leerlingen die al gekend zijn. De zorgleerkrachten worden knettergek want die moeten voor elke leerkracht opnieuw sjablonen invullen voor leerlingen die men al kent. Ik heb het niet over nieuwe aanmeldingen, maar over leerlingen die men al kent. In sommige scholen zitten nu mensen uit het ondersteuningsnetwerk anderhalve maand, tot aan de herfstvakantie, leerlingen te observeren die al gon-begeleiding hadden en al een attest hadden. Ja, dat is zonde van de tijd en van de middelen. En wat zeggen de leerkrachten? 'Dat moet van de overheid, we moeten al die leerlingen opnieuw inschalen.' Dat is dus verschrikkelijk. Het zijn niet de leerkrachten die die documenten uitvinden, ook niet de CLB-medewerkers, want het wordt gebruikt in al die scholen. Het wordt dus ergens gecoördineerd aangestuurd. Ik kan daar niet aan doen. Ik kan dat alleen maar vaststellen.

Ik hoor collega De Ro zeggen: 'Bij wie gon-begeleiding kreeg in het verleden, laten we dat gewoon doorlopen.' Dat lijkt de logica zelve te zijn, maar blijkbaar is dat niet zo. U hebt het daarnet aangehaald: mensen moeten elkaar vinden, maar er waren in het verleden al mensen die elkaar gevonden hadden. Het werkte. Plots moesten die stoppen, ook al was het een goede samenwerking. Ze moesten stoppen. En daar is heel veel expertise verloren gegaan.

Ik noteer ook dat er nu mensen uit een ondersteuningsteam, expert in autisme, worden gestuurd naar een leerling met dyspraxie. De ondersteuner vraagt dan aan de leerkracht hoe die dat vorig jaar deed en of hij dat op mail kan zetten, want dat hij er zelf niets van kent. Dan komt bij mij toch de stoom uit mijn oren, en vooral bij de ouders. Ik kom dan bij een belangrijk punt.

U zei daarnet dat de aanspreekpunten er moeten zijn, maar kennen de ouders die? Hoe kennen ouders de aanspreekpunten? Hoe weten die mensen dat, zeker voor de leerlingen die de vorige jaren al begeleid werden? Die mensen horen het letterlijk in Keulen donderen. Het gaat niet over één casus, maar we hebben weet van meerdere.

U hebt daarnet verwezen naar de waarborg en prewaarborg. Die competentiebegeleiders zijn er natuurlijk ook nog. De vraag is wat die op dit moment doen in het licht van het nieuwe decreet dat we hebben gemaakt. Ik wil er wel nog eens op wijzen: er is iets gewijzigd, dus ook aan hun taakstelling zou er iets moeten worden gewijzigd.

Minister, u haalt terecht aan dat er middelen zijn geïnvesteerd. Er zijn extra middelen geïnvesteerd, maar het komt er natuurlijk wel op aan dat de middelen worden ingezet waar ze nodig zijn. We hebben het over systeemondersteuning en leerkrachtondersteuning. Dat is inderdaad belangrijk, maar daar is al een dienst voor: de pedagogische begeleidingsdienst.

Minister, ik denk dat er toch nog wel wat werk is om een aantal neuzen in de juiste richting te zetten, want daar knelt het schoentje. We hebben als parlementsleden het decreet goedgekeurd maar als wij tegen mensen zeggen dat het in het decreet staat, zeggen zij dat het niet waar is omdat ze andere signalen krijgen.

Het is eigenlijk een heel frustrerend verhaal, een frustrerend verhaal voor twee partijen of eigenlijk drie: de leerling waarover het gaat, de leerkracht waar hij bij zit en de ouders die de leerling begeleiden. Ik denk dat het effectief nodig is om op de tafel te blijven kloppen. Misschien moeten we publiekelijk nog iets doen, samen met de parlementsleden over meerderheid en oppositie heen, om duidelijk te maken dat een aantal van die zaken echt niet kunnen en echt tegen het decreet ingaan.

Daarnet ging het over de aantallen. Ik heb net het antwoord op de schriftelijke vraag waaruit u citeerde, gekregen. Van de dertig netwerken zijn er veertien met twee en zes met drie en vier met vier netten. Als ik snel reken, zijn er zes netwerken met maar één koepel of net. Mijn vraag is of ze dan alle expertise in huis hebben om dat te doen op een redelijke afstand, of wil het zeggen dat er mensen zijn die heel veel kilometers moeten rijden?

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp-a): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik had nog een aantal bijkomende vragen, die ook een beetje aansluiten bij de repliek van de heer Daniëls.

Ik denk dat er inderdaad nog eens een poging moet worden ondernomen om de aanspreekpunten voor de ouders echt bekender te maken, want daar knelt blijkbaar het schoentje, niet alleen voor ouders wier kind al begeleiding kreeg, maar zeker ook voor de nieuwe. Ik denk dat daar toch nog wel bijsturing mogelijk is.

De expertise in de gevormde ondersteuningsteams beantwoordt blijkbaar niet altijd aan de zorgaanmeldingen of de zorgvragen die tot de ondersteuningsteams worden gericht. Dat klopt, en dat is natuurlijk wel een groot probleem. Het voorbeeld dat collega Daniëls geeft, is natuurlijk schrijnend, maar zo zijn er blijkbaar nog wel een aantal. Dat is toch wel iets dat moet worden verholpen. Hoe zorgen we dat de correcte, juiste expertise wordt geïnsourceerd binnen de netwerken, uit het onderwijs maar misschien ook uit andere expertisevelden. Hoe gebeurt dat? Zijn er al specifieke vragen in die zin gesteld aan u, minister?

Als men vandaag merkt dat een aantal jongeren die in het verleden bijvoorbeeld geen kregen van buiten het eigen net of buiten de eigen koepel, op dit moment de mededeling krijgen dat dit niet meer kan omdat er nu een ondersteuningsteam is dat netgebonden is, dan teert men natuurlijk in op de zorg die die jongeren nodig hebben. Ze hebben niet alleen geen ondersteuning meer van dezelfde begeleider maar ze blijven van de zorg verstoken. Dat zou niet mogen. Hoe lossen we dat op?

Er bereiken ons ook klachten over bijvoorbeeld de verplaatsingskosten van de mensen die in de ondersteuningsteams zitten. We zijn allemaal vragende partij om die breed te hebben en netoverstijgend, maar dat betekent ook dat mensen zich soms ver moeten verplaatsen. Hoe worden zij daarvoor vergoed? Blijkbaar is dat op dit moment niet gegarandeerd. Ik hoor u zeggen dat u in 1 miljoen euro aan werkmiddelen voorziet. Ik neem aan dat die niet bedoeld zijn om de verplaatsingskosten van de ondersteuners te betalen. Of is dat wel het geval? Het is wel het geval. We noteren dat zeker maar de vraag is natuurlijk of dat toereikend zal zijn om Vlaanderenbreed met dat miljoen alvast die kosten, maar ook vele andere, te dekken.

Mijn laatste vraag gaat specifiek over de leerkrachtgebonden ondersteuning. De meeste mensen die ik gesproken heb op het veld zijn absoluut overtuigd van de noodzaak aan leerlinggebonden ondersteuning. Ik heb niemand gehoord die dat betwist. Nochtans wordt dat niet altijd op die manier gecommuniceerd vanuit de koepels, vanuit de netten en toch is op het terrein iedereen vragende partij. Elke leerkracht heeft wel kinderen die leerlinggebonden ondersteuning vragen.

Voor leerkrachtgebonden ondersteuning geeft men aan dat de profielen van de expertise in de ondersteuningsteams, ook bijvoorbeeld met overtalligen uit het buitengewoon onderwijs, niet altijd de sterkste of de geknipte profielen zijn om de leerkrachtgebonden ondersteuning te bieden. Zij hebben de expertise en de ervaring van het werken met kinderen in het buitengewoon onderwijs; leerkrachtgebonden ondersteuning vergt toch een andere competentie en die is in sommige teams onvoldoende vervat.

Ik denk dus dat er nog heel veel vragen zijn en er ook nog heel veel losse eindjes aan het model hangen. Er is nood aan permanente monitoring, betere communicatie, nog betere organisatie. Het is sowieso moeilijk om, ondanks de bijkomende 15 miljoen euro waarvoor wij u hebben gesteund, de implementatie van het M-decreet en het nieuwe zorgmodel te doen in toch een context van besparingen die tot nu toe in deze legislatuur zowel in het gewone basisonderwijs als in het secundair onderwijs, is gerealiseerd. Dat maakt het voor mensen op het terrein natuurlijk bijzonder moeilijk, en dat zien we de eerste maand in het nieuwe schooljaar toch al gebeuren.

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

Jo De Ro (Open Vld): Minister, u hebt er al op gewezen dat u het M-decreet hebt geërfd als minister van Onderwijs en dat er op het terrein eigenlijk voorbereidend werk had moeten gebeuren dat er niet is gebeurd. Mijn collega's Meuleman en Vanderpoorten en ikzelf hebben dat in de plenaire vergadering, net voor de goedkeuring van het M-decreet, uitgebreid aangehaald als een van de grote

gebreken. Het ging dan niet over de principes van het M-decreet maar wel over de operationalisering. Ik ben geen politicus van 'Ik heb het gezegd' maar het is des te spijtiger omdat wij hebben opgeroepen om de ervaring van het buitengewoon onderwijs in te zetten om de zorgbreedte van de scholen, zowel basis, secundair als gewoon onderwijs, op voorhand aan te pakken, zodat men in het zorgcontinuüm van het niveau 0 en 1 sterker had gestaan, gisteren en eergisteren meer dan we vandaag staan.

We kunnen veel kritiek hebben op de netten en de koepels, maar bij het begin van deze zomervakantie is er door de vier grote netten een heel expliciete boodschap gegeven aan al hun scholen dat de gon die vorig jaar liep en doorliep – want sommige ouders denken dat ze recht hebben op meer dan ze in het verleden hadden, maar dat is niet zo –, netoverstijgend of binnen het net, doorging. Daar was een akkoord over. Er zijn garanties gegeven, er is communicatie over geweest. Ik weet dat de vier netten ook vragen aan scholen om te melden als dit niet zo is – dan kan het besproken worden in de vergadering waar uw medewerkster de trekker van is – en op te treden. Als er scholen zijn – ik wil dit uitdrukkelijk namens onze fractie zeggen – die bewust aan andere scholen en ouders zeggen dat zij de middelen hebben gekregen om kind X of Y te begeleiden maar het toch niet gaan doen, dan kan dat niet. Op dat vlak mag de verificateur en de inspectie optreden. Ik heb er geen medelijden mee, in welke streek dan ook, in welk net dan ook. Een directie die dat doet, vertoont crimineel gedrag, en dat moet worden aangepakt.

De cijfers over de netoverstijging zijn hoopgevend, maar ik ga toch nog zeggen dat het voor onze fractie gerust had gemogen dat er in elke regio één ondersteuningsnetwerk was waar de vier netten of alle scholen van het buitengewoon onderwijs van die regio zouden hebben samengewerkt. Voor we het parlementair werk hebben gedaan, heeft één net zeer uitdrukkelijk gezegd dat omdat het meer pedagogisch zou worden, men niemand van een ander net zou gaan toelaten omdat ze leerkrachten moeten begeleiden. Er is dan voor het 'second best' gekozen. Uiteraard wordt dit op het terrein anders uitgelegd, maar ik wil toch nog zeggen dat dat wel de oorzaak was van het niet tegelijkertijd met alle netten voor alle scholen in een bepaalde regio werken. Ik vind nog altijd de geografie veel logischer dan de ideologische opdeling.

De nieuwe constructie heeft ook wel wat tijd nodig, tijd om ook in de hoofden te groeien. Er moet aan sommige ouders worden gezegd dat wat vroeger bestond, niet meer wordt voortgezet, dat er een nieuwe vorm van ondersteuning is. Het is geen gon meer, wel nog even een voortzetting, maar nadien komt er een nieuwe ondersteuning.

Ook de mensen of de scholen die een waarborg gewoon waren en die op systeemniveau ondersteund zijn, hebben ook die vraag waarom het niet verdergaat. Dus dat doen groeien tegelijk met de uitbouw van het netwerk, zijn twee zware operationele opdrachten die we eigenlijk verwachten in een grote vakantie.

Wat daar nog wel belangrijk is, minister, de pedagogische begeleidingsdiensten hebben zich ook geëngageerd om scholen bij te staan inzake dat zorgcontinuüm niveau nul en één en ze beter te ondersteunen.

Ik maak me nog zorgen over de sterkte van de secundaire scholen op dat vlak. Ik wil ze daarmee niet in een negatief daglicht stellen, maar het basisonderwijs – kleuter- en lager – heeft daar de afgelopen twintig jaar veel grotere stappen in gezet, vind ik, dan het secundair. Op het terrein zie ik dat ook. Vooral over de B-stroom in het secundair maak ik me grote zorgen. Het is daar dat de meeste kinderen die vroeger in het buso terecht zouden zijn gekomen, nu zitten. Ik weet niet of dat met cijfers kan worden onderschreven, maar ik zie bij mij in de regio dat er veel kinderen die in het buitengewoon basisonderwijs gezeten hebben, nu meer terechtkomen in de B-stroom in het secundair en daar in grote klassen zitten. De

zwaarte voor de leerkrachten en schoolteams is daar toegenomen. Ik hoop dat er in het netwerk waar ik zelf ook een duwtje in de rug kan geven, genoeg dossiers zijn, individuele dossiers, vragende dossiers van zorg in die B-stroom, zodat er genoeg mensen als ondersteuner kunnen optreden. Dat zou voor heel de school vooruitgang betekenen. Maar dit moet het komende jaar goed worden opgevolgd.

Een laatste zorg, minister, is het materiaal – de heer Daniëls heeft er al naar verwezen – dat al bestond, voornamelijk in systemen zoals het Leerlingen Activiteiten en Registratie Systeem (LARS) bij CLB-medewerkers en bij zorgcoördinatoren in scholen. Ook daar is de bezorgdheid inzake privacy en beroeps- en ambtsgeheim een begrijpelijk element. Ik heb nog maar vorige week op ons beheerscomité aan de vertegenwoordigers van de CLB's gezegd: besef goed, ofwel delen jullie een beetje in de grijze zone zo veel mogelijk informatie, ofwel gaan jullie bij elke beoordeling in die ondersteuningsnetwerken persoonlijk mee aan tafel gaan zitten. Ik weet niet of de CLB's daarvoor de mensen hebben – het tegendeel is me altijd gezegd. Men heeft daarvoor een tekort, of men moet al op de toppen van zijn tenen lopen. Ik pleit daar echt voor pragmatisme op het terrein. Men mag niet te snel zeggen: ik kan of mag dat niet delen. Overtuig ouders om de dossiers en gemotiveerde verslagen te delen, en dan kan er tijd worden gewonnen.

Voor de rest wens ik de mensen die het operationele werk moeten doen, ongelooflijk veel succes, en ik ben blij in een netwerk te zitten waar we eigenlijk al een jaar voorsprong zullen hebben op het decreet binnen een paar weken.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, ik zal me beperken tot een paar algemene beschouwingen. Eerst en vooral, ik ben zoals niemand onder u doof of blind voor de zorgen van ouders en hun kinderen waarmee we allemaal wel eens worden geconfronteerd. Aan de andere kant vind ik persoonlijk wel: als men erin geslaagd is om op dergelijke korte termijn dertig ondersteuningsnetwerken op punt te stellen, dan is dat sterk werk. We zijn vandaag 27 september, en vandaag verwachten dat alle problemen en zorgen reeds opgelost zijn, is een hoog gegrepen verwachtingspatroon. Ik zou dat heel graag hebben, maar enige realiteitszin is op zijn plaats.

Ik constateer ook dat er een aantal problemen zijn, niet alleen ten gevolge – en misschien zijn dat de minste – van de nieuwe regelgeving, maar wel van de reglementering die we vroeger hadden, waar het nieuwe systeem juist verbeteringen moet aanbrengen. Ik heb het net gezegd: op 27 september denk ik dat het niet realistisch is om te verwachten dat alle problemen reeds opgelost zijn.

Ik ben begonnen met mijn begrip voor ouders en kinderen die zorgen hebben. We moeten zoeken naar oplossingen.

Minister, ik had ook een vraag om uitleg ingediend, maar die kwam binnen na het interpellatieverzoek. Dus die werd onontvankelijk verklaard, wat normaal is. Aangezien ik reeds antwoord gekregen heb in de uitgebreide toelichting van de minister, ga ik die specifieke vragen uiteraard niet herhalen.

Derde beschouwing, minister, u hebt erop gewezen dat uw budget met ongeveer 40 miljoen euro is toegenomen: 25 miljoen euro via de waarborgregeling – uiteraard was die reeds lopende – en 15 miljoen euro extra middelen. En toch is er soms nog een spanningsveld tussen verwachtingen van ouders, kinderen, leerkrachten en scholen, niettegenstaande deze vele extra middelen en de realiteit. Ik ben ervan overtuigd dat we met 40 miljoen euro aan extra middelen – en dat zal nog toenemen – voor specifieke doelstellingen in het onderwijs een verschil moeten maken.

Ik ben graag bereid om het werkveld daar nog enige tijd voor te geven, maar ik denk dat we binnen afzienbare tijd toch duidelijk moeten kunnen stellen: met deze

extra middelen hebben we die doelstellingen, dit werk, op een betere manier gerealiseerd voor onze kinderen met zorgnoden.

Ik vind het belangrijk om effectief te blijven opvolgen hoe deze extra middelen hun bestemming krijgen. Voorzitter, ik wil het in deze beperkte tijdspanne beperken tot deze beschouwingen.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Voorzitter, ik wil inpikken op de collega's inzake het aanspreekpunt van de ouders. Ik zal ook met plezier ingaan op de oproep, minister, om bepaalde dingen door te geven. Er zijn netwerken die effectief verbieden aan de begeleiders om contact te hebben met de ouders. Ik zal u dat netwerk doorgeven. Ik ken het. Een begeleider heeft bij mij aan de alarmbel getrokken. Ik zal het u doorgeven via mail.

Datzelfde netwerk verbiedt ook de begeleiders die vroeger een flexi-gon-werking hadden opgestart, een werking om heel flexibel met de gon-uren om te gaan, om volgens datzelfde systeem te werken en dus vooral op leerkrachten- en schoolniveau te werken. Het leerkrachtenniveau is uiteraard goed, maar dus vooral die twee niveaus en veel minder op leerlingenniveau.

Ik wil even op het element 'netoverschrijdend' ingaan. Ik zou een warme oproep willen doen om de scholen die eigenlijk geluisterd hebben naar wat wij in het parlement hebben gezegd, en een beetje genegeerd hebben welke 'richtgeving' zij van hun koepel of netwerk hebben gekregen, zeker toch niet te straffen. Er zijn bij onze kennis 34 gemeentescholen die zich aangesloten hebben bij een katholiek netwerk en die worden onder druk gezet om per 1 september 2018 aan te sluiten bij een officieel netwerk. Zij hebben natuurlijk voor dat netwerk gekozen omdat zij de werking wensen voort te zetten die ze genoten. Zij willen dat na 1 september 2018 ook doen. Ik heb hen gezegd dat ze middelen kunnen genereren aan het ene... Ik zou willen vragen om die scholen niet te straffen en te steunen in hun keuze.

Ik sluit me aan bij heel veel punten, ik zal die niet herhalen.

De heer De Meyer heeft het al gezegd: er is heel veel werk verzet in heel korte tijd. Men klaagt dat ook aan. Ik heb wat netwerken aangesproken om de werking te bevragen. Men heeft mij gezegd dat de snelheid waarmee men alles moest organiseren wel weegt.

We hebben het daarstraks even over de directeurs gehad. Er zijn heel veel directeurs van het bijzonder onderwijs die heel de vakantie hebben doorgewerkt, en die nu nog overuren draaien, uiteraard om alles goed georganiseerd te krijgen. Zij geven natuurlijk aan dat er op voorhand weinig nagedacht is over het operationele.

Ze geven aan dat er nu ondersteuningsnetwerken gestart zijn die honderd of meer personeelsleden in dienst hebben om het zo te zeggen. Die zijn verdeeld over die verschillende buitengewoononderwijsscholen. Binnen hun netwerk hebben een aantal scholen zich gegroepeerd of opgeofferd om die mensen allemaal een soort 'thuisplaats' of 'vertrekplaats' te geven. Dat vraagt om wat structurele aanpassingen van lokale en dergelijke. Men wil daar toch wel aangeven dat het niet zo evident is om dat georganiseerd te krijgen.

U hebt daarstraks ook gezegd dat er 1 miljoen euro werkingsmiddelen extra gegenereerd zou worden, en men gaf ook aan dat die eventueel kunnen worden ingezet voor die verplaatsingskosten. Maar men geeft nu al aan dat de ondersteuners veel geld kosten, onder meer door die verplaatsingsvergoedingen; dat die kosten eigenlijk verhoogd zijn omdat ze die nu van deur naar deur mogen aangeven, van de vertrekdeur tot aan de deur van de school waar ze hun diensten gaan

verlenen. Dat is verhoogd en wordt momenteel betaald uit de werkingsmiddelen van de school zelf. De school die mij daarover bericht heeft, haalt dat nu uit de eigen werkingsmiddelen. Dat is een dubbel gegeven. Ik weet niet of die 1 miljoen euro daar voldoende oplossing aan gaat geven, maar als dat bij deze school zo is, zal het bij andere scholen ook het geval zijn.

De coördinatoren zetten zich uiteraard 100 procent in. Wat zij ook moeilijk vinden, is de coaching. De directeurs offeren zich op om zoveel mogelijk coaching en begeleiding te geven aan al die begeleiders. Dat komt natuurlijk extra bij hun gewone taak om de school en de werking draaiende te houden. Ik denk aan pedagogische en competentiebegeleiders, zij moeten daar misschien een ondersteunende taak opnemen. Ik weet niet of dat nu al voldoende gebeurt omdat toch veel directeurs berichten dat het allemaal op hun schouders terechtkomt.

Nog iets dat we bij de monitoring en beetje moeten opvolgen. Doordat de guren verdwenen zijn, moeten administratief alle leerkrachten die in het ondersteuningsteam tewerkgesteld worden, weer ingeschaald worden op uren van de school. Dat geeft enorme administratieve gevolgen waarbij de overtallige verlofstelsels nemen enzovoort. Dat geeft blijkbaar wel wat problemen, die we misschien toch eens moeten bekijken. Misschien kunnen we daar een controle of monitoring op doen zodat het niet te veel nadelige invloed heeft op de administratie en werkingsmiddelen.

Dan is er nog de prefinanciering die momenteel wordt gevraagd en doorweegt op de organisatie.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, ik wil inderdaad geen oude koeien uit de gracht halen. Ik wil niet blijven herhalen dat wat gevraagd werd aan het onderwijsveld een bijna onmogelijke en onmenselijke opdracht was. De timing is niet goed. U kunt wel zeggen dat u niet wou wachten en dat we iets moesten doen tegen 1 september. De beslissing is heel laat gevallen. Er kwam heel laat duidelijkheid.

Dat heeft ervoor gezorgd dat de directies en de mensen op het terrein gewoon geen zomervakantie hebben gehad – ik krijg wat dat betreft dezelfde signalen als mevrouw Krekels. Ze zijn bezig geweest met aanmeldingen verzamelen, ervoor te zorgen dat er voldoende begeleiders waren in het netwerk, om de hele boel op poten te zetten een hele vakantie lang. Die signalen heb ik ook gekregen.

Als sommige zaken niet zo vlot lopen, en het netwerk sommige zaken nog niet helemaal juist interpreteert, als men nog zoekende is, dan zou ik zeker niet met een beschuldigende vinger naar de netwerken wijzen. Dat is een duidelijk gevolg van die timing die hen is opgelicht en van het feit dat het vrij complex is om alles zo goed mogelijk te laten verlopen op zo korte termijn.

Een van de grootste problemen, zo hoor ik ook, is het feit dat er inderdaad heel wat kinderen zijn die verwachten en die het echt nodig hebben dat er individuele begeleiding komt. Ouders schrijven me aan en melden dat het voor hun kind met autismespectrumstoornis onvoldoende is om leerkrachtgebonden ondersteuning te krijgen in de klas. Voor kinderen met dyslexie geldt dat ook. Ze krijgen te horen dat dat voor hen niet meer zal gaan, dat het niet meer mag, de paraplu wordt opengetrokken en men schuift het door naar de overheid. Men zegt: 'Het mag niet meer, dat is niet juist.' De heer Daniëls heeft het gezegd, dat is misschien niet juist, dat mag niet.

Feit is: soms zijn de middelen er niet om die individuele begeleiding te organiseren en is het een keuze, en zegt men dat het niet mag omdat men het gewoon niet kan realiseren binnen het netwerk. Dat is een beetje het gevolg, minister, van het

feit dat, misschien ook wel begrijpelijk, men gezegd heeft dat men over twee jaar die gon-uren gaat bevroren. Het resultaat is dat men een netwerking krijgt waarin bijvoorbeeld een school buitengewoon onderwijs zit die zich gespecialiseerd had in gon-begeleiding en zeer veel gon-begeleiding deed. Als die valt in één netwerk dat het geluk heeft dat het een beroep kan doen op zeer veel bevroren gon-uren, dan hebben die zeer veel uren met de nieuwe verdeling bij. Dan is er een ander netwerk dat geen grote gon-school heeft en niet zoveel gon-uren uit het verleden heeft, en dit moet de schaarste verdelen, met als gevolg, minister, dat men een grote ongelijkheid krijgt. Het ene netwerk heeft zeer veel uren ter beschikking, daar krijgen de kinderen wel individuele begeleiding, het andere kan dit niet.

Zijn daar verschuivingen mogelijk? Misschien hebt u daar al een antwoord op gegeven. Dat was de kwestie op het einde van de vakantie. Kan men doorschuiven? Het antwoord was uiteindelijk 'ja'. Dan rekent men op een soort solidariteitsprincipe van de netwerken die goed bedeed zijn qua gon-uren. Zij kunnen wat uren doorgeven aan een ander netwerk. Maar zo rijkelijk bedeed is niemand. De vraag is verschrikkelijk groot. U zegt zelf dat de nieuwe aanmeldingen binnenstromen. Het zijn er zodanig veel dat als het ene netwerk wil ingaan op de individuele vragen, het niet zomaar een hoop uren kan doorschuiven naar een ander netwerk. We zitten met een grote ongelijkheid in ondersteuning. Op de ene plek is er wel voldoende individuele ondersteuning. Op een andere plek is het klasondersteuning. Dat zorgt voor grote vraagtekens, voor wat wrok en voor situaties waarin sommige netwerken het echt niet kunnen omdat ze een pak minder uren hebben.

Ik begrijp die communicatie soms wel. Misschien kunt u nog eens kijken hoe dat kan worden opgelost. Als er op bepaalde plekken echt veel te weinig individuele steun is, moet dat op een of andere manier worden opgelost. Ik kijk uit naar de globale evaluatie. Als u tegen de herfstvakantie al zicht hebt op het totale aantal aanmeldingen in de verschillende netwerken, zouden we dat in kaart kunnen brengen.

Nog een bijkomende vraag. U zegt dat u heel blij bent omdat alle scholen aangesloten zijn. Dat is inderdaad het geval. Dat wil niet zeggen dat alle scholen in begeleiding voorzien. Ik kreeg signalen uit Limburg dat de scholen wel aangesloten zijn, maar dat ze daar niet op ingaan en dat daar geen begeleiding zou zijn. Hebt u dat ook al vernomen? Komt dat op meerdere plekken voor? Weet u wat daar de reden voor kan zijn?

Kathleen Helsen (CD&V): Minister, ik heb de voorbije dagen ook signalen opgevangen die vragen deden rijzen. Ik heb zelf ook moeten vaststellen dat er geen leerlingondersteuning meer kan zijn. Die communicatie doet de ronde. Ik heb daarop gereageerd dat we dit niet hebben goedgekeurd in het decreet. Het kan een keuze zijn, een weloverwogen keuze, dat het niet de gepaste ondersteuning is die nodig is, maar het is niet zo dat het niet meer mogelijk is. Dat is een element dat zeker met de stuurgroep moet worden opgenomen.

Ook de vraag naar de werkingsmiddelen is naar voren gekomen. In mijn regio is een groot probleem dat er drie ondersteuning zijn, niet netoverschrijdend, bijzonder jammer, ondanks het feit dat er wel vraag is vanuit het vrij onderwijs om de samenwerking die er altijd geweest is, te kunnen verderzetten. De officiële netten willen daar op dit moment niet op ingaan, en dat leidt dus tot de situatie die mevrouw Meuleman zonet heeft geschetst. In het officiële net zitten nog een massa uren om de ondersteuning te bieden, en in het vrije net is dat zeer beperkt, maar daar zijn wel zeer veel vragen.

Er is dus een overschot aan uren op de ene plek en een tekort op de andere plek, en er is geen samenwerking mogelijk. Dat vind ik bijzonder jammer. Ik vind dat we de juiste keuze maken, we leggen de verantwoordelijkheid waar die moet worden genomen, bij de scholen zelf. We hebben als parlement die keuze gemaakt, en ik

blijf daarachter staan, dat is de juiste keuze. Op het terrein gebeuren zeer veel positieve dingen, dat mag gezegd worden, maar er zijn ook zaken waar we vraagtekens bij kunnen plaatsen.

Minister, ik vind niet dat wij de problemen nu opnieuw in de plaats van de scholen moeten oplossen. Ik vind dat ze op hun verantwoordelijkheid moeten worden gewezen. Ze moeten hun verantwoordelijkheid nemen. Wij mogen de vraag stellen of het een goede keuze is om niet solidair te zijn met elkaar. Een aantal zaken opnieuw gaan opleggen, zie ik niet zitten. Ik zou liever hebben dat men tot een verstandige keuze komt op het terrein zelf. Ik heb vragen bij een aantal keuzes die worden gemaakt en ik vind dat we de verantwoordelijkheid moeten blijven leggen waar ze moet worden genomen.

Er zijn een aantal situaties waar ik me vragen bij stel. Ik zou veel liever hebben dat we alle samenwerking die ook maar mogelijk is in de toekomst mogelijk maken. We mogen als parlement geen grenzen stellen aan de samenwerking die er op bepaalde plaatsen tot op vandaag wel was, maar die er nu niet meer is. Het ligt niet aan de koepels die dat onmogelijk zouden maken, het ligt aan de scholen die bepaalde keuzes maken los van hun koepel – ze hebben die vrijheid.

Ik denk dat we daar de vragen mogen stellen die mogen worden gesteld, maar de verantwoordelijkheid ook moeten laten waar ze moet worden genomen.

Jo De Ro (Open Vld): Wat bedoelt u met het overschot? Er is toch geen enkel netwerk met een overschot? Men genereert toch middelen op basis van...

Kathleen Helsen (CD&V): Er zijn nog uren van vorig jaar.

Jo De Ro (Open Vld): In uw streek?

Kathleen Helsen (CD&V): Er is een serieuze wijziging wat gon betreft.

Jo De Ro (Open Vld): Het officieel onderwijs weigert de gon-begeleiding van het vrije onderwijs over te dragen? (*Instemming*)

Is dat gemeld aan de stuurgroep? Zij moeten toch mee waken over die afspraak?

Ik raad iedereen aan – ouders, directeuren en verantwoordelijken in een netwerk – om het te melden als er zoiets gebeurt. (*Opmerkingen*)

Kathleen Helsen (CD&V): Ja, drie aparte netten. Er was een goede samenwerking tussen alle netten sinds die regeling van kracht was. Er was inzet van personeel over alle netten heen, zonder problemen, iedereen was tevreden. En nu sluit iedereen zich op in het eigen net, met toch wel een aantal consequenties die ik bijzonder jammer vind. Een keuze is een keuze, als dat weloverwogen is en er zijn goede redenen toe, oké. Maar ik zie nu, dit schooljaar, dat het beter zou kunnen. Dat is jammer.

Minister Hilde Crevits: Voorzitter, ik wil beginnen met uw laatste opmerking over die nieuwe regeling. Ik heb zeer veel respect voor uw tussenkomst, mevrouw Meuleman. U zegt dat het te snel gaat, dat het zo moest gaan. We hebben gekozen om het in te voeren. Er is altijd een plus en een min. U allen hebt over de partijgrenzen heen gereageerd op een wijze die de zorgen uit, maar met respect voor al wat er gebeurt op het terrein. U hebt dat ook gedaan, waarvoor mijn oprechte dank.

Er zijn heel veel opmerkingen gemaakt. Om een paar dingen ben ik echt kwaad op dit ogenblik, niet op jullie, maar op de situaties op het terrein. Ik zal daar nog op ingaan. Om een aantal zaken ben ik ook echt gelukkig. Ik zie dat op bepaalde plaatsen in Vlaanderen alle scholen van het buitengewoon onderwijs de handen in elkaar slaan, zoeken naar samenwerking. Ze hebben natuurlijk een andere cultuur, u weet

dat elke school in Vlaanderen haar eigenaardigheden heeft, maar ze overstijgen deze verschillen om in het belang van het kind oplossingen te zoeken en de juiste expertise bij het kind te brengen. Dat moeten we voor ogen houden bij wat we doen.

Voorzitter, u zei dat de scholen nog de kans krijgen om het zelf te doen, maar dan mogen ze zich niet opsluiten in de eigen wereld, dan moeten ze het geheel overstijgen. Ik word triest, immens triest, als ik hoor dat men – het was collega Daniëls die het voorbeeld gaf – de verkeerde expertise op de verkeerde plaats inzet. Dat is nergens voor nodig. Men heeft alle kansen en alle vrijheid om de juiste persoon op de juiste plaats in te zetten. Dat maken we mogelijk, en ik ben niet van plan om daar iets aan te veranderen.

Ik heb wel zonet een berichtje gekregen van de 1700-lijn. Het is met urgentie aan mij overgemaakt. Een man meldt mij: "Nog altijd even strijdvaardig, nog altijd even glimlachend. Ben je zwanger of oververmoeid? Want je hebt zware oogwallen. Wat rust is nodig. Kiss to you, Hilde."

U ziet hoe ernstig we hier bezig zijn. Mensen kijken blijkbaar toch naar de uitzending van deze commissie. *(Opmerkingen. Gelach)*

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik heb hier de vragenlijst voor u bij om ondersteuning te krijgen. We zullen hem invullen. Ik lees de vragen over welbevinden. Komt u nog graag naar hier? Voelt u zich goed? *(Gelach)*

Over betrokkenheid: bent u nog geïnteresseerd? Fysiek welbevinden: daar zal ik de wallen invullen. *(Gelach)*

Minister Hilde Crevits: Ik overloop alle opmerkingen. Ik zal beginnen met de vragenlijsten. Dat is een van de zaken die mij hopeloos frustrereert. Ik vind het niet kunnen. We hebben vanmorgen gesproken over de werkdruk bij directeurs. De heer De Meyer deed dat onder andere. De heer Daniëls zei dat men de deleteknop moet durven gebruiken. Als iemand op het onzalige idee komt om alle kinderen een lange vragenlijst te laten invullen en de ondersteuners die lijsten gedurende hele dagen te laten verwerken, dan dat is niet wat wij vragen als overheid. Wij vragen dat de ondersteuning die wordt ingezet, maximaal of volledig ten goede komt van het kind. De expertise van de leraar die opgebouwd is, moet worden geborgd. Ik kan dat niet allemaal individueel vastpakken. We hebben natuurlijk wel scholen nodig die zich zo organiseren, maar ik wil toch voor alle kijkers en voor het geschreven verslag de boodschap meegeven dat het helemaal niet nodig is, zelfs niet gewenst is, om voor elk kind ellenlange verslagen te maken.

Dan zijn er de aanspreekpunten. In de stuurgroep is meerdere keren het belang van een goede communicatie van de aanspreekpunten aan bod gekomen. Ik heb het aan mijn medewerker nog eens gevraagd. Dat zal nog eens gebeuren. Ik wil gerust zelf ook een oproep doen, maar eigenlijk moeten in de communicatie van de school naar de ouders in het begin van het schooljaar de aanspreekpunten vermeld zijn en worden.

Dan zijn er de competentiebegeleiders. We hebben de afspraak gemaakt dat deze competentiebegeleiders mogen blijven, maar dat ze moeten worden ingezet op de klasvloer. Het zijn er zeventig. Dat betekent dat zeventig mensen effectief op de klasvloer terecht moeten kunnen. Het is evident dat het voor mij goed is dat zij prioritair worden ingezet voor de leerkrachtgerichte ondersteuning. Ik heb daar totaal geen probleem mee, maar ik wil niet dat ze niet worden ingezet in de school. Daar gaan we over waken. Dat moet worden meegenomen. Ik denk dat het op een aantal plaatsen al goed gebeurt. Als men hen op sommige plaatsen niet ziet, wel, we zullen ze moeten zien. Ik heb jullie een verslag beloofd tegen het einde van dit jaar. We gaan die competentiebegeleider daar zeker in opnemen. Dat is absoluut van belang.

Mevrouw Gennez, ik zal nog een extra inspanning doen omtrent de aanspreekpunten voor de ouders. We gaan de scholen daarover nog eens aanspreken.

Dan, de expertise in de gevormde teams beantwoordt niet altijd aan de noden. Hier, mevrouw Gennez, en anderen, zijn de netwerken echt zelf verantwoordelijk voor. Het is perfect mogelijk om expertise op te halen in een ander netwerk. Ik zou zelfs meer durven te zeggen: het is hun verdomde plicht om dat te doen.

Ik zou zelfs meer durven zeggen: het is hun verdomde plicht om het te doen. Ik zal daar nog iets bij vertellen. De stuurgroep buigt zich nu over de 1 miljoen euro werkingsmiddelen die werden uitgetrokken, om daarover een akkoord te vinden. Maar, collega's, ik zal niet toestaan dat we kilometervergoedingen betalen van 70 of 80 kilometer als je de expertise ook in het netwerk in je eigen buurt of bij je eigen school kunt vinden. Dat zal ik niet betalen. De noden zijn te groot. Het is een vriendelijke oproep aan de mensen van de stuurgroep om daarin een goede oplossing te vinden. Als je expertise dichtbij kunt invoeren, dan gaan we niet al die kilometers betalen.

Een van de grote kritieken op de CLB's in de audit was dat tot 40 procent van de middelen wordt gebruikt om kilometers te betalen. Dit gaan we niet mee organiseren. Ik zal daar zeer duidelijk over zijn. Ik ga ermee akkoord dat er kilometers worden betaald. En u hebt gelijk, mevrouw Gennez: van deur tot deur is anders. Maar dat biedt het ongelooflijke voordeel dat je niet eerst naar je school moet rijden, om dan weer elders te worden ingezet. Dat zou dus een meerwaarde moeten zijn. Maar naar de andere kant van het land rijden, daarmee kan ik niet goed leven. Dat is een verspilling van overheidsmiddelen.

Wat betreft de gon buiten de eigen koepel en de bergen waarover mevrouw Meuleman het had, is het inderdaad mogelijk dat men op dit ogenblik – de overgangperiode – op een bepaalde plaats op een berg zit en op een andere plaats met een put. Dat kan. Maar dat is de consequentie van de keuze die we hebben gemaakt om te zeggen dat het eerste jaar iedereen zijn gon behoudt. Het zou logisch zijn dat er, zeker in onderwijs, een beetje solidariteit ontstaat en dat zij die gon te veel hebben, die gon delen met anderen. Ik vind dat zeer bedroevend als dat niet gebeurt. Het is een tijdelijke situatie. U weet dat het de komende jaren sowieso zal worden uitgevlakt, om het nieuwe systeem alle kansen te geven. Ik heb Leen gevraagd om dit te bekijken binnen de stuurgroep. Ik heb begrepen dat er hier en daar al overdrachten zijn gebeurd of aan het gebeuren zijn.

Wat betreft de leerkrachtgebonden ondersteuning, zegt men dat er profielen zijn die niet geschikt zijn. We geven de netwerken net alle kansen om de juiste expertise in te huren, ook om leraren aan te werven, ook om leerkrachtgebonden ondersteuning te doen. Ik reken daarbij op de pedagogische begeleidingen enerzijds en de competentiebegeleidingen anderzijds.

Mevrouw Gennez, u bent lid van de oppositie. Ik begrijp dat u moet zeggen dat ik al zo veel heb bespaard. Gisteren hebben we het debat gevoerd in de plenaire vergadering. Ik geef u nogmaals mee: als de begroting 2018 wordt goedgekeurd, hebben we deze legislatuur 750 miljoen euro, dat is drie kwart miljard, extra, dat we elk jaar inzetten in ons onderwijs in Vlaanderen in vergelijking met het begin van de legislatuur. U hebt het natuurlijk over de werkingsmiddelen, dat begrijp ik. Maar er wordt gekozen voor ondersteuning via leerkrachten. De middelen zijn daar toch wel spectaculair gestegen, vind ik zelf.

Mijnheer De Ro, ik wil ook iets zeggen over de voorbereiding en de onvoldoende voorbereiding. Het is juist wat u zegt. Ik heb soms het gevoel dat de kar voor het paard gespannen is geweest. Maar dat heeft ook zijn oorsprong in de manier waarop we vorige legislatuur te werk zijn gegaan.

Wij hebben nu, met deze Vlaamse Regering, het nieuwe decreet Leerlingenbegeleiding goedgekeurd. Eigenlijk vind ik dat je, als je de historiek opnieuw zou mogen schrijven, eerst een decreet Leerlingenbegeleiding nodig hebt. Want het is nu pas dat we de erkenningsvoorwaarde zullen inschrijven dat elke school in Vlaanderen – ook de scholen in het secundair onderwijs, mijnheer De Ro – het zorgcontinuüm 0.1 op punt zou moeten stellen en dat dat een zorg- en erkenningsvoorwaarde wordt. Je zult dus allemaal een zorgenbeleid moeten hebben en de inspectie kan je daarop controleren. En nadien zou je eigenlijk moeten zeggen: we beginnen met de uitrol van het M-decreet enzovoort. We werken hier omgekeerd.

Maar als u allemaal het decreet Leerlingenbegeleiding goedkeurt, waar ik toch op hoop, zullen we deze legislatuur die twee pijlers al op punt hebben gezet. Dan zul je in een cadans kunnen werken. De ondersteuning waarover we het vandaag hebben, geldt niet voor 0.1. Het gaat over een ondersteuning waarvan we ervan uitgaan dat het niet de ondersteuning is die je kunt verwachten in een school die een normaal zorgbeleid ontwikkelt.

Dit was een kleine uitsmijter, niet om mijn verantwoordelijkheden te ontlopen, maar net om duidelijk te maken dat wij onze verantwoordelijkheden absoluut nemen, maar dat het nu ook wel spijtig zou zijn om de klok terug te draaien. Dat zal ik zeker niet doen.

Mijnheer De Ro, ik dank u voor uw opmerking in verband met de continuering van de gon.

Ik moet eerlijk bekennen dat ik de zorg deel van mevrouw Krekels. Zij zei dat ze niet graag zou hebben dat de scholen die ervoor hebben gekozen om bij een bepaald netwerk te zitten, zouden moeten kiezen. Dat is ook mijn interpretatie. Maar ik heb de bepalingen die decretaal ingeschreven staan, misschien op een andere manier gelezen dan u allen.

De filosofie waarmee we de bepaling hebben ingeschreven over dat publieke net, was voor mij de volgende. Ik heb weinig medelijden met de SES-netwerken die nog alleen zijn. Als je helemaal niet netoverschrijdend werkt, moet je het minstens met het publieke doen. Men zegt nu: 'Nee, al het publieke moet sowieso samen.' We zullen er moeten uit geraken wat nu de juiste interpretatie is. Het grootste punt van mijn zorgen zijn diegenen die niet samenwerken met anderen. Ik vind dat je dat moet inzetten. Ik heb daarnet ook gezegd wat mijn idee is over expertise die niet of onvoldoende aanwezig is en dat ik het niet oké vind dat je dan dat aantal kilometers gaat rijden.

Mijnheer De Ro, u zei daarnet dat in het secundair onderwijs, zeker in de B-stroom, het probleem misschien iets groter is. Maar ik zit daar met een wrang gevoel. Ik vind het niet zo evident dat alle jongeren die in het buitengewoon onderwijs lager onderwijs hebben gevolgd, in de B-stroom van het secundair onderwijs terecht komen. Ik vind dat ons buitengewoon secundair onderwijs ook een eigen opdracht heeft. Ik vind ook – ik heb dat ook aan Leen gezegd – dat die grote zorg die er nu in het basisaanbod is mijn verantwoordelijkheid is. Want de scholen basisaanbod en ook de scholen basisonderwijs basisaanbod zitten op dit ogenblik een beetje in een ijle situatie. Wij zien dat zelf ook. Ze vragen zich af wat hun finaliteit nu eigenlijk is. Ik ben het totaal oneens dat die scholen zich enkel zouden moeten bezighouden met het rijp maken van de kinderen om ze terug naar het gewoon onderwijs te brengen. Dat kan niet. We hebben daar dus een eigen finaliteit nodig. Ik denk dat we daar een stuk op zullen moeten ingrijpen, om daar wat rust te brengen en de stabiliteit te verzekeren. Ik zal daar een voorstel voor doen. U zegt dat al die leerlingen daar in de B-stroom terecht komen. Dat is niet noodzakelijk de beste plaats voor die kinderen. Als we het daarover allemaal eens zijn, kunnen we ook voor dat basisaanbod de nodige rust brengen in de toekomst.

Ik heb begrepen dat het delen van het bestaande materiaal en het infodelen een item is in de stuurgroep. We maken er werk van om expertise maximaal te delen.

Mijnheer De Meyer, ik was zeer verheugd over uw opmerking dat je, als je 40 miljoen euro extra investeert, daarvan ook de resultaten moet kunnen zien. Ik ben het daarmee eens. Ik denk ook dat je de resultaten al kunt zien. Er zijn plaatsen in Vlaanderen waar men schitterend werk levert. Dit loopt op een ongeleerde cadans, maar die cadans zal uiteindelijk wel ten goede keren, zoals dat altijd gebeurt in onderwijs. We zien dat vaak. Op de ene plaats loopt dat al wat stugger dan op de andere plaats, voorzitter. Maar uiteindelijk plooit iedereen zich. Ik ben ervan overtuigd dat dat ook hier het geval zal zijn.

We zullen wel, collega's, duidelijk de budgettaire noden moeten monitoren. Ik heb op het kabinet lang discussie gevoerd met Leen of het nu allemaal 'open end' moet zijn of niet. De keuze is gemaakt om dat een stukje 'open end' te maken voor bepaalde types en een stukje niet, net om scholen ook voor de verantwoordelijkheid te stellen dat je ook via leerkrachtgerichte ondersteuning veel kunt doen. Als je alles tot in het oneindige 'open end' maakt, dan is de gevoeligheid om via leerkrachtondersteuning ervoor te zorgen dat je voor een groep oplossingen kunt vinden, ook een beetje weg.

Het mooiste voorbeeld daarvan zijn kinderen die een lichte vorm van autisme hebben. Als een leerkracht bepaalde pedagogische bekwaamheden heeft om met die kinderen om te gaan, dan is dat heilzaam voor de hele groep en kun je een klasgroep versterken en ondertussen bepaalde kinderen met autisme – niet iedereen natuurlijk – ondersteunen, zonder dat je extra budgetten nodig hebt in de klas.

Mijnheer De Meyer, ik denk dat het juist is dat er wat spanning is tussen verwachtingen en realiteit. Heel veel collega's hebben dat hier ook aangetoond. Maar het is de taak van de scholen, samen met de CLB's, om met dat spanningsveld om te gaan. We moeten hun daarin wat vertrouwen geven.

We hebben in de begroting 2018 wat extra middelen uitgetrokken voor het decreet Leerlingenbegeleiding. Als dat decreet wordt goedgekeurd, zouden ze ook wat slagkrachtiger moeten worden. Het is de eerste keer dat we ook vastleggen dat CLB's op basis van het aantal SES-leerlingen die ze begeleiden, beter zullen worden ondersteund. Ze zouden dus ook beter in staat moeten zijn om ze te begeleiden. SES is natuurlijk niet een-op-een gerelateerd met zorgnoden, maar de kansen zijn misschien wel groter. Dat zou dus wat soelaas moeten kunnen bieden.

Mevrouw Krekels, ik val van mijn stoel als ik hoor dat er een verbod is om contacten te hebben tussen begeleiders en ouders. Dit is onaanvaardbaar. Ik vraag nogmaals aan elk van jullie: geef alstublieft de coördinaten door van die scholen. Je bent daarmee geen klikspaan, van geen kanten. Maar als je aan mij zegt 'wij hebben zo'n school', dan kan ik mij daar niet tegen verweren. Ik kan dat alleen zeer sterk veroordelen. Dit is níét de lijn. Als je dat dan nog eens combineert met het niet kennen van het aanspreekpunt, ben je helemaal vertrokken.

Omgekeerd is het wel zo dat ik niet vind dat ouders per definitie recht hebben op continuering van de begeleider. Het kan zijn dat de begeleider wijzigt in het belang van het netwerk van de kinderen. Daarover zal ik geen uitspraken doen. Maar een verbod op contact lijkt mij toch wel een brug te ver.

Dat de directies buitengewoon onderwijs veel extra werk hebben gehad en hebben, daarmee ben ik het volkomen eens. Dat is deze ochtend ook aan bod gekomen bij de vraag rond de taakbelasting van de directeurs. Daar is wat extra werk.

Ik weet dat er, zeker vanuit jullie fractie, zeer hard op is aangedrongen dat alle ondersteuning moet gebeuren op de klasvloer. De directies buitengewoon onderwijs

vragen om toch een beetje de ruimte te krijgen om in coördinatie te voorzien. Ze zeggen dat ze nu op geen enkele wijze echt goed kunnen coördineren. Als ze daar niet wat marge voor krijgen – maar u hebt eigenlijk al wat openingen gelaten om dat te doen – dan wordt dat problematisch. Voor mij is het ook wel belangrijk dat we dit thema bekijken. Het is niet zo dat ik nu wil dat alle middelen naar coördinatie gaan, maar er zal op dat vlak wel iets mogelijk moeten zijn.

De vragen over de thuisplaats, de kosten en verplaatsingskosten heb ik beantwoord.

Ik wil nog iets meegeven over de waarborgwerking. Ik kijk in het bijzonder naar mevrouw Meuleman, die mij hierover in het verleden een vraag heeft gesteld, waarna we dat ook hebben aangepast – u weet wel: op een bepaald moment hadden we de waarborg, die was op de omkadering, maar nog niet op de werking. Die waarborg rond de werking en ook de integratietoelage moet nog mee worden verdeeld met dat ene miljoen dat we hebben. Die middelen worden dus samengevoegd, en daarover gaan we dan de verdeling doen. Maar ik ga er niet over discussiëren hoe men dat zal doen. Hiermee heb ik de vraag over coaching ook beantwoord.

Mevrouw Meuleman, uw 'bergvraag' heb ik beantwoord. De situatie die nu bestaat, is tijdelijk. Het wordt ook besproken op de stuurgroep, om daar wat meer uitwisseling te doen.

Wat het doorgeven van de info betreft, haalt u een heel belangrijk punt aan, waarmee ik het ook eens ben. Ik vind het eigenlijk niet kunnen dat je telkens opnieuw zou moeten starten. Ik vind het dus van belang dat de systemen die we hebben om door te geven, ook worden gebruikt. Daarover wordt ook op de stuurgroep gesproken.

Ik vat samen, collega's. Ik heb geprobeerd om het meeste hier te beantwoorden. Die stuurgroep zit elke week samen. Wij monitoren. Bezorg ons uw zorgen, u zult zeker een antwoord krijgen. Na de herfstvakantie maken wij sowieso een verslag. Ik denk dat het goed zou zijn dat Leen of ikzelf dan een toelichting geeft over hoe het loopt.

Ik heb er geen probleem mee dat jullie de leden van de stuurgroep ook eens zouden zien, maar dat moeten jullie dan maar bekijken in de regeling van de werkzaamheden. Ik denk dat het goed is dat we tegen het einde van het jaar of begin volgend jaar daar eens een middag aan wijden. We kunnen bekijken of het al dan niet nodig is dat we bijsturen in het decreet en hoe we een aantal zaken vanuit het parlement kunnen optimaliseren.

Collega's, tot slot wil ik in dit dossier met een positieve noot eindigen. Ik weet dat het voor velen vrij intens en snel werken is geweest. Maar we geven hier echt heel veel vertrouwen aan het veld. Dat stond ook in het regeerakkoord, dat we vertrouwen moeten geven. Ik ga ervan uit dat iedereen dat vertrouwen ook op een positieve wijze interpreteert. Ik stel op het terrein vast dat dit ook wel echt gebeurt, een aantal zorgpunten niet te na gesproken.

Ik vind het van belang dat we, daar waar men met al die energie die gebruikt is tot mooie resultaten komt, nu al, op het einde van september, daarvoor al wat appreciatie uitdrukken. Tegelijk kunnen we daar ook moed uit putten om hen, bij wie het stroef loopt, aan te tonen dat het ook op een andere wijze kan.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord.

Het is inderdaad zo dat vele mensen hard hebben gewerkt om ondersteuningsnetwerken en ondersteuning van leerlingen, leerkrachten en scholen mogelijk te maken.

Laat mij daarmee concluderen. Ik ben zeer blij dat u hier heel fors de lijn die wij als N-VA steeds naar voren hebben geschoven, dat het leerlinggerichte moet kunnen blijven bestaan, ook met dezelfde kracht ondersteunt. We moeten met alle middelen iedereen duidelijk maken dat het níét de bedoeling is om vier keer op een personeelsvergadering een powerpoint door te klikken over hoe om te gaan met een kind met ASS. Dat heeft, ten eerste, geen nut. Ten tweede, leerkrachten leren nog altijd het meest als iemand in hun klas met een leerling werkt. Zij zien dat dat werkt. Zij geloven dat. En dan zullen ze gaandeweg die aanpak kunnen overnemen.

Gebruik de info die er is. Laat ons inderdaad alstublieft stoppen met nog eens alle leerlingen te beschrijven, in te schalen en te observeren. We kennen leerlingen. Er zijn verslagen van. Er is al heel veel tijd in gestoken. Laat ons die tijd daar nu niet nog eens in steken, maar effectief gebruiken om leerlingen te begeleiden.

Start de ondersteuning op van leerlingen die we al kennen. Als ik hoor dat leerlingen die alle voorgaande jaren gon kregen, pas ten vroegste 15 oktober of na de herfstvakantie zullen worden begeleid, dan zijn we niet goed bezig. Laat ons dat effectief opstarten. We kennen ze.

Betrek de ouders. Het kan toch niet dat ouders moeten horen dat hun kind wordt geobserveerd, niet weten wie dat is of waarvoor dat dient. Maak die aansprekpunten bekend bij de ouders. De ouders die de voorgaande jaren al begeleiding kregen, kennen we. Doe dat.

Mevrouw Krekels heeft al een paar keer verwezen naar dat netoverstijgende, dat netoverschrijdende. Doe dat. Minister, u haalt heel terecht aan: 'We gaan de mensen toch geen 70 kilometer laten rijden, als er 5 kilometer ernaast ondersteuning is die men vroeger gebruikte.' Men kán personeelsleden uitwisselen, men kán punten uitwisselen. Doe dat dan ook. Blijf niet in de cocon van uw koepel zitten onder het motto: 'Dat is het pedagogisch project en dat gaat niet.' Laat ons daar toch iets verder over gaan.

De heer De Ro bewijst het in Vilvoorde, en het wordt op nog veel andere plaatsen bewezen. U hebt de cijfers gegeven: veertien netwerken werken met twee onderwijsverstreckers, zes werken met drie, vier werken met vier, netoverschrijdend. Blijkbaar kan het dan toch en zijn er niet zulke grote problemen.

De competentiebegeleiders moeten op de klasvloer zijn. Ik ben blij dat u het zegt. Het is niet de bedoeling dat die van powerpoint naar powerpoint gaan, maar wel dat ze er zijn. Minister, u haalt terecht aan dat er coördinatie mogelijk moet zijn. Ja, uiteraard. We hebben daarin ook voorzien. Scholen willen dat ook en dat gebeurt ook. Alleen willen zij niet dat er massaal veel middelen naar die coördinatie gaan. (*Opmerkingen van minister Hilde Crevits*)

Nee, nee, nee, ik zeg dat scholen niet willen dat dat gebeurt. Dat is ook vastgelegd. Als men ermee akkoord gaat, is die coördinatie daar.

Ik wil nog twee punten aanhalen. In de aanmelding van nieuwe dossiers, van nieuwe leerlingen, moet er inderdaad worden gekeken dat dit leerlingen zijn op zorgniveau 2 en niet zorgniveau 0 en 1. Maar we moeten ze wel op de radar krijgen. Ik krijg van scholen het signaal dat er wordt gezegd dat elke leerkracht per maand maar één leerling op het multidisciplinair overleg (MDO) mag brengen. Je zult maar die leerkracht zijn die er drie in de klas heeft zitten. En dan mag je er daarvan maar één aanbrengen. Dat zijn van die zaken ... Er wordt dan gezegd: 'Je mag er maar één aanbrengen per maand. Meer kan niet.' Dat lijkt mij echt waanzin. Die leerkrachten zien dat natuurlijk ook niet zitten.

Ten slotte, u hebt terecht aangehaald dat we ook nog pedagogische begeleiding hebben. We moeten die ook effectief inzetten voor systeem- en leerkrachtondersteuning, zodat de effectieve competentiebegeleiders, de effectieve ondersteuningsnetwerken

kunnen doen waarvoor ze sterk zijn, opgeleid zijn en competent zijn in die zaken waarin we ze moeten inzetten, dat wil zeggen het ondersteunen van leerlingen en leerkrachten die het nodig hebben in een context die inderdaad wil zeggen 'vooruit', en niet in een papieren context.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp·a): Ik denk dat de uitgebreide discussie aantoont dat er nog wat werk aan de winkel is. Op het terrein is het zowel voor ouders als voor leerkrachten vandaag nog niet zo dat de zorg terechtkomt waar ze moet terechtkomen. Er zijn schrijnende verhalen van jongeren en kleine kinderen die effectief een maand, twee maanden, zelfs drie maanden, tot na de herfstvakantie, moeten wachten op zorg of zelfs een heel schooljaar moeten wachten zoals sommigen aangeven. 'We houden ons eerst bezig met de reorganisatie van het netwerk en volgend schooljaar rollen we de ondersteuning uit', is natuurlijk godgeklaagd en zou niet moeten mogen. Dat betekent dat er middelen moeten worden vrijgemaakt zowel voor organisatie als voor ondersteuning om dit te realiseren.

Minister, sowieso geeft u altijd aan dat er extra geld bij komt in ons onderwijs. Dat is natuurlijk de fameuze open-endfinanciering. Ik heb nog geen enkele minister van Onderwijs dit in vraag weten te stellen. Ik ga ervan uit dat u dat ook niet doet. Het zou geen goede zaak zijn maar de besparingscontext is natuurlijk wat ze is. Er is 45 euro per kind op werking bespaard in het basisonderwijs en 117 euro per kind in het secundair onderwijs. Die context valt niet te loochenen en die context maakt het inderdaad op het terrein moeilijk om de zorg op maat, die het Maatwerkdecreet dat het M-decreet toch is, moest genereren, vandaag voldoende te realiseren.

De voorzitter: De interpellatie en de vraag om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de nieuwe regeling voor leerlingen met autismespectrumstoornissen (ASS) – 2736 (2016-2017)

VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over een nieuwe regeling voor kinderen met een autismespectrumstoornis – 2765 (2016-2017)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Minister, op 1 september 2017 werd het nieuwe ondersteuningsmodel uitgerold. De nieuwe manier van werken moet onder andere zorgen voor een meer flexibele ondersteuning op maat van elke leerling.

In Het Nieuwsblad van 17 augustus 2017 wordt een nieuwe regeling aangekondigd die het voor leerlingen met autismespectrumstoornissen (ASS) in het gewoon onderwijs mogelijk maakt om één dag per week thuis te blijven van school. De regeling gaat in vanaf 1 september 2017. De leerling die ervan wil gebruikmaken, moet een attest kunnen voorleggen dat ASS bevestigt. Nadien kan deze maatregel worden ingeroepen in overleg met de ouders, het CLB, de arts, de school en de leerling.

Minister, kunt u een gedetailleerde beschrijving geven van de argumentatie en het onderzoek dat voorafging aan de nieuwe regeling?

In verband met de leerlingen, verwacht u dat veel leerlingen van de nieuwe regeling zullen kunnen of willen gebruikmaken? Hoe wilt u ervoor zorgen dat de nieuwe

regeling niet leidt tot discriminatie tussen jongeren met ASS van wie de ouders een dag per week thuis kunnen blijven en de ouders die dat niet kunnen, alsook de jongeren met ASS die een attest hebben en diegenen die dat niet hebben?

In verband met de leerkrachten, hoe zullen leerkrachten worden aangeworven die leerlingen met ASS thuis begeleiden? Op welke manier zullen leerkrachten deze thuisbegeleiding in de praktijk omzetten?

Ten slotte, hoe en op welke termijn zal de regeling worden geëvalueerd?

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp·a): Minister, ik heb eigenlijk dezelfde vragen als mevrouw Krekels.

Ik heb begrepen dat het mede een initiatief was van u om kinderen met ASS ook in het kader van tijdelijk onderwijs aan huis (TOAH) een attest te geven waarbij ze indien nodig één dag per week kunnen thuisblijven. Ze zouden daarvoor onder de regeling van 'chronisch zieken' vallen. Dat betekent dat kinderen in het gewone onderwijs kunnen schoollopen. Dat is alvast een goede zaak. Maar in de praktijk zijn er toch een aantal vragen, denken wij.

Er zijn de ouders, die vaak tweeverdieners zijn of alleenstaande ouders die gaan werken. Zij hebben natuurlijk niet de luxe om één dag per week thuis te zijn om in opvang te voorzien voor hun kind. Een andere mogelijke stigmatisering zou kunnen zijn dat kinderen met ASS het etiket van chronisch ziek opgeplakt krijgen, wat toch niet wenselijk is, zeker niet in het kader van inclusief onderwijs.

Minister, ik heb enkele vragen naar verduidelijking. Hoe wordt de maatregel in de praktijk geïmplementeerd? Op welke wijze werden scholen, ouders en leerlingen hiervan desgevallend op de hoogte gebracht?

Op welke wijze worden scholen gestimuleerd om een inclusieve leeromgeving te zijn waar alle leerlingen zich thuis kunnen voelen, zodat ze niet de noodzaak voelen om één dag per week thuis te blijven? Zo zou er in stilleruimtes op school kunnen worden voorzien, zou er in ontspanning kunnen worden voorzien, met kleinere ingrepen, zorg op maat.

Hoe verhoudt de nieuwe regeling zich ten opzichte van het type 9 ASS in het buitengewoon onderwijs?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, ik zal alle vragen gezamenlijk beantwoorden. Waarom? Omdat er eigenlijk geen nieuwe maatregel is genomen. Wel hebben wij geprobeerd om een goede, creatieve oplossing te vinden voor een probleem dat ons werd signaleerd.

De berichtgeving rond ASS en tijdelijk onderwijs aan huis is een eigen leven gaan leiden. Ik zal u de historiek meegeven en de mogelijke oplossing, waarvan ik dacht dat iedereen die kende, maar dat was blijkbaar niet het geval.

De regeling voor tijdelijk onderwijs aan huis is ons allen, of toch de leden van deze commissie, bekend. Het is een regeling voor leerlingen die wegens ziekte langdurig of regelmatig afwezig zijn. Om de schoolachterstand zo veel mogelijk te beperken, krijgen zij een beperkt aantal uren les aan het ziekbed, van een juf of meester van de thuischool.

In de regelgeving wordt een onderscheid gemaakt tussen langdurig afwezige leerlingen, zoals kankerpatiëntjes of kinderen die revalideren van een auto-ongeluk, en

chronisch zieke leerlingen, zoals klierkoorts- of nierpatiëntjes. De regeling stelt dat een chronisch zieke leerling – en nu komt het –, die een attest van een specialist-geneesheer heeft om zijn afwezigheid te legitimeren, per negen halve dagen afwezigheid recht heeft op vier uur TOAH. Omdat er verwarring was voor kinderen met ASS, heb ik verduidelijkt dat elke chronisch zieke leerling, dus ook een leerling met ASS, die aan deze voorwaarden voldoet, recht heeft op TOAH.

Die voorwaarde dat een specialist-geneesheer geoordeeld heeft dat deze leerling vanwege zijn aandoening chronisch ziek is én regelmatig afwezig kan zijn, is geen onbelangrijk detail! Ik heb willen verduidelijken dat ook kinderen en jongeren met ASS onder de regeling kunnen vallen. En dat is geïnterpreteerd alsof ze er allemaal onder vallen. Maar dat is helemaal niet het geval. De twee vraagstellers hadden een beetje dezelfde vragen. Uiteraard vind ik dat kinderen bij voorrang voltijds naar het gewoon onderwijs moeten ofwel naar type 9 voor ASS-kinderen. Maar het is mogelijk dat de specialist-geneesheer oordeelt: 'Dit kind is eigenlijk chronisch ziek en zou er alle baat bij hebben om onder de regeling te vallen.' En dan kan het zijn dat het eronder valt.

In de pers werden de voorwaarden over het hoofd gezien, en dat heeft voor verwarring gezorgd, ondanks mijn inspanningen om dit recht te zetten. Tegen het einde van de dag – want die dag, ik herinner mij hem nog goed, begon voor mij nogal turbulent – was de berichtgeving al wat genuanceerder. We hebben ook een rechtzetting gestuurd. Maar aan de hand van de vragen vandaag, merk ik dat er nog altijd een beetje verwarring is.

Dus, voor alle duidelijkheid: een, het is niet zo dat vanaf 1 september jongeren met ASS recht hebben op één dag afwezigheid per week. Ik wil dat niet en ik denk dat niemand dat per definitie zou wensen voor alle jongeren met ASS. Ik wil toch nog even zeggen hoe hardnekkig dat bericht was. We kregen plots het overzichtje van de pers van wat er verandert op 1 september en dat stond erbij. We hebben het er dus nog een keer uit moeten halen. Dat was een vervelende kwestie.

Twee, het is ook niet zo dat de leerling of zijn ouders beslissen over afwezigheid. Het komt een specialist-geneesheer toe om te beslissen of afwezigheid van school voor zijn patiënt noodzakelijk is.

Drie, het is niet zo dat vanaf 1 september jongeren met ASS die afwezig zijn op school, automatisch TOAH kunnen krijgen.

Het is wel zo dat jongeren met ASS, en die vanwege die problematiek veelvuldig afwezig zijn, tijdelijk onderwijs aan huis (TOAH) kunnen krijgen, als alle voorwaarden voor TOAH vervuld zijn. Hetzelfde geldt voor synchroon internetonderwijs (Bednet). Ik wil nog even aanvullen dat er in de regelgeving geen lijstje staat van 'in aanmerking komende pathologieën'. Er is dus geen witte of zwarte lijst. Je kunt dus van geen enkele ziekte, medische toestand, stoornis, syndroom, al dan niet voorkomend in erkende medische classificaties, zeggen dat er per definitie een recht of geen recht op TOAH is. Het hangt er steeds van af wat het effect van de pathologie is op het naar school gaan van de betrokken leerling en van het oordeel van de geneesheer-specialist.

Ik heb steeds benadrukt dat kinderen voor mij in de eerste plaats les moeten volgen op school door middel van differentiatie, flexibele leerwegen of een aangepaste leeromgeving – iemand sprak daarnet over een stille ruimte. Ook het ondersteuningsnetwerk moet hier zijn rol in spelen. Maar – en dat heb ik verduidelijkt aan de groep mensen die bij mij op het kabinet zijn geweest en die collega Helsen tot bij mij heeft gebracht – er zijn dus mogelijkheden en ik heb hen gewezen op de piste van de geneesheer-specialist. Ik heb er mij enorm over verbaasd dat die mensen zo verbaasd waren dat kinderen met ASS ook onder die regeling konden vallen. Dat heeft mij wel doen inzien dat TOAH en synchroon internetonderwijs nog altijd, ondanks onze

inspanningen, veel te weinig bekend zijn. Ik heb het ook in de commissie aangehaald dat ik denk dat er meer leerlingen zijn die er recht op hebben en er gebruik van zouden kunnen maken. Wij moeten dus inspanningen leveren om TOAH en Bednet meer bekendheid te geven. Ik heb dat tijdens de ronde van directeurs ook gezegd, maar ik wil toch voor iedereen duidelijk maken dat ik geen nieuwe regel heb uitgevonden maar een bestaand systeem heb verduidelijkt aan een doelgroep.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord.

Ik ga toch wat uitleg geven. Ik heb mijn vraag braaf volgens de juiste vorm opgesteld, maar u ziet aan de datum en uur van indiening dat ik ze vrij snel heb ingediend na het lezen van het artikel. Eerlijk gezegd, was ik wat verontwaardigd. Ik lees in de krant: 'Een parlementslid neemt een initiatief, neemt contact met de minister en hup het is geregeld.' En ik dacht: hoe is dat nu mogelijk? Wij hebben heel hard gediscussieerd over het decreet en over het amendement dat moest worden toegevoegd. We hebben toen geijverd voor aandacht voor type 9 en type 3. We hebben gezegd dat de middelen de middelen zijn, een budgettaire gegeven. Als we ze nog apart moeten zetten naast type 2, type 4, type 7, dan wordt het onbetaalbaar. Maar dan ineens is er dat initiatief, specifiek voor kinderen met ASS. Dan stel ik me de vraag wat het inclusieve is. Gaan we dan toch beginnen te wegen met twee maten en twee gewichten?

Ik ben dan ook blij met uw genuanceerd antwoord, maar ik blijf toch een beetje op mijn honger zitten. Het is inderdaad zo dat kinderen met ASS, misschien met die medische attestering, onder die regeling vallen en dat het nu ook al kon. Het is inderdaad geen nieuwe regelgeving, maar er zijn ook kinderen met ADHD of type 3 – misschien moeten we dat eens duidelijk communiceren – die ook nood kunnen hebben aan halve dagen naar school te gaan of eens een dag thuis te blijven. Vallen zij daar ook onder? Dat is eigenlijk helemaal niet duidelijk. Ik ga u zeggen waarom. Als zorgcoördinator heb ik een keer geworsteld met een kind van type 3 dat een heel zware problematiek had en voor wie wij, in samenspraak met de dokter, allerlei tussenoplossingen hebben moeten zoeken. Hij kon zijn best doen, kon zijn gedrag onder controle houden tot 12 uur, maar dan was dat ventje helemaal opgebrand en ging het niet meer. Wij hebben toen met de dokter een heel systeem uitgewerkt om hem halve dagen thuis te kunnen laten. Het is gelukt, maar we hebben het niet via dat systeem gedaan. Niemand heeft ons gezegd dat we het via dat systeem konden doen.

Ik vond dus dat het ging om een onevenwicht. Ik weet dat kinderen met ASS het soms nodig hebben, maar ik vind dat, als er andere mogelijkheden binnen de school zijn, dat nog altijd het beste is. Kinderen met ASS maken zich ook zorgen als ze lessen missen en leerstof niet kunnen verwerken en komen dan soms in een vicieuze cirkel terecht.

Ik had dus een beetje het gevoel dat het ondoordacht werd gelanceerd. Wauw, zomerperiode. Ik heb u misschien dan toch onderschat. Vandaar dus mijn frustratie bij het lezen van het krantenbericht.

Als iedereen er op een of andere manier gebruik van kan maken en als het ook haalbaar blijft voor het systeem en voor de scholen, dan is het uiteraard iets wat kan.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp·a): Mijn vraag was geen gevolg van frustratie, maar wel van interesse.

Ik denk dat maximale inclusie een goede zaak is en dat we alle systemen die vandaag bestaan om dat mogelijk te maken bij kinderen die het nodig hebben, moeten ondersteunen en versterken.

De enige bezorgdheid die ik had, was de stigmatisering. Ik kreeg ook berichten van ouders met kinderen met ASS dat ze geen chronisch ziek kind hebben. Uiteraard niet. Het was waarschijnlijk de mediaberichtgeving die wat kort door de bocht was.

We moeten tot een minimum beperken dat kinderen worden gedwongen om thuis te blijven, want inclusief onderwijs betekent natuurlijk dat elke school een leeromgeving en schoolomgeving creëert waardoor kinderen zich thuisvoelen op school, welke zorgnood ze ook mogen hebben, getuige het debat van daarnet. Kinderen thuis houden, mag nooit een duurzame oplossing zijn. Dan schort er iets aan het schoolsysteem, en dat kan niet de bedoeling zijn.

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

Jo De Ro (Open Vld): Ik heb één heel concrete vraag: is ASS een chronische ziekte? Neen toch? Ik zou het in het verslag zetten, vet en onderlijnd, omdat we er heel veel reacties op hebben gekregen.

Ik denk dat dit ook eens de gelegenheid moet zijn om een aantal heel goede voorbeelden van integratie van kinderen met ASS in het gewoon onderwijs, waarbij time-out binnen de school, zelf te kiezen door de leerling in afspraak met de leerkracht en met medeleerlingen, door gon-begeleiders is geïntroduceerd. Het is zeer succesvol. Gelet op de discussie van daarnet, is er nood aan een aantal goede voorbeelden en mooie voorbeelden om te documenteren en te verspreiden. Er zijn echt wel goede voorbeelden. Ik heb er nog een gezien, samen met leden van uw kabinet, bij ons in de stad waar een meisje dat lang heeft gesukkel met ASS, ons heeft rondgeleid in de school. Ze vertelde ons ook wat ze had beleefd en hoe ze er nu mee omging, samen met medeleerlingen en leerkrachten. Het zijn zulke voorbeelden die het onderwijs kunnen versterken.

Kathleen Helsen (CD&V): Collega's, misschien is het goed dat ik ook een beetje uitleg geef. De manier waarop het is gelopen, is als volgt: een centrum dat begeleiding doet van kinderen met een autismespectrumstoornis heeft me op een gegeven moment, maanden geleden, gecontacteerd, met de boodschap dat ze leerlingen begeleiden die regelmatig afwezig zijn op school omdat het moeilijk lukt en dat het goed zou zijn dat ze bijkomende ondersteuning zouden kunnen krijgen omdat ze verstandelijk perfect in de mogelijkheid zijn om de studies af te werken. Met een beperkte ondersteuning zou het toch vlotter kunnen gaan dan het nu gaat. Ik heb toen gevraagd om de situatie samen te onderzoeken en na te gaan welke problemen er zich stellen, welke de casussen precies zijn. Toen is er voorgesteld om de regeling die er vandaag is, zo te interpreteren dat datgene wat van toepassing is voor kinderen die chronisch ziek zijn, ook kan worden toegepast voor leerlingen met ASS. Op het moment dat het centrum er officieel bericht van kreeg dat dit een mogelijkheid was om extra ondersteuning aan die kinderen te bieden, waren zij heel tevreden met wat ze als mogelijkheid kregen. Zij hebben toen gesteld dat het eigenlijk toch wel jammer is dat dit niet geweten is dat dit mogelijk is. Wij wisten het ook niet. Zij hebben dan het initiatief genomen om dat wereldkundig te maken. Ik ben wel gecontacteerd: blijkbaar hebt u mee de basis gelegd om ervoor te zorgen dat dit mogelijk is.

Het is dus niet zo dat ik een telefoon heb gedaan naar de minister om te zeggen: 'Pas de regelgeving eens aan.' Ik heb wel de mensen naar Brussel laten komen om de situatie uit de doeken te doen en na te gaan of de regelgeving moet worden aangepast of niet. Toen is gebleken dat de regelgeving die er is en die mogelijkheden biedt, onvoldoende gekend is.

Collega Krekels, u stelt vandaag ook voor andere casussen vast dat dit het geval is. Het is dus misschien goed dat er aandacht voor is geweest dat de regelgeving anders kan worden geïnterpreteerd dan hoe het nu gebeurt.

De manier waarop er in de communicatie mee is omgegaan, is natuurlijk een mooi voorbeeld van hoe communicatie vaak haar verloop kan krijgen door een aantal dingen als woorden te gebruiken die dan toch weer op een heel gekke manier een verder leven leiden. De minister heeft er vooral veel werk mee gehad om er een goede communicatie over te voeren.

Minister Hilde Crevits: Voorzitter, u hebt het vrij goed uitgelegd.

Die mensen zijn dus op mijn kabinet geweest. Vervolgens heb ik een brief geschreven naar de vzw om de interpretatie te geven van de regels. Die brief is verstuurd en ik heb er geen enkele communicatie over gedaan. Pas weken later, en totaal buiten mijn wil om, is het op de cover van de krant terechtgekomen. Had ik een een-tweetje willen uitmelken, dan had ik wel zelf gezorgd dat het in de krant stond. Ik had het dan wel zelf gedaan. Ik ben ook geen koorknaap in communiceren. Ik had dit niet zien aankomen omdat er voor mij ook niets nieuw was. Wij hebben gewoon gezegd dat dit de regelgeving was die ook daarvoor kon worden gebruikt.

Collega De Ro, ik ga u nog eens uitleggen wat in de regelgeving staat. In de regelgeving is er geen lijst met chronische ziektes of chronische pathologieën. Die bestaat niet. Hoe interpreteren wij dat? Eigenlijk is elke ziekte mogelijk chronisch. Je moet kijken naar de impact die de ziekte of de toestand of de pathologie heeft op het functioneren van de leerling op school. Als een geneesheer-specialist oordeelt dat het chronisch is, dan kan er in bepaalde omstandigheden gebruik worden gemaakt van het recht op TOAH. Dat is iets helemaal anders dan zeggen dat ASS een chronische ziekte is. Dat is het helemaal niet. Door het feit dat er geen lijst is en dat we interpreteren dat de impact chronisch is en het niet meer kan worden opgelost, komt het ervoor in aanmerking. Het kan ook perfect voor ADHD. Maar om een rush op attesten te vermijden – want dat wens ik niet –, moet dit wel beperkend worden geïnterpreteerd.

De weg die we willen bewandelen, is de weg van het gewone onderwijs of het buitengewoon onderwijs als dat nodig is. Het is dus niet de regel; het is de grote uitzondering. Maar in bepaalde gevallen kun je perfect de huidige regelgeving interpreteren zodat kinderen met ASS er ook onder vallen. Dit had ik in de brief aan de vzw duidelijk gemaakt. Die hebben het dan, en ik denk niet dat het kwade wil was, doorgespeeld. Journalisten hebben het dan geïnterpreteerd als 'vanaf nu hebben kinderen met ASS recht op', en ik vond dat verschrikkelijk, ook vanwege de stigmatisering die ontstaat en die totaal onnodig is. Het was absoluut niet mijn wens.

Ik heb achteraf wel aan de mensen van mijn kabinet gezegd dat ik het beter zelf had gecommuniceerd. Dan zou het zelfs misschien minder aandacht hebben gekregen. De ontvanger van de brief heeft nu de communicatie gedaan. Hij zal enorm blij zijn geweest, en het gevolg is wat het is.

Collega Krekels, weet dat u nu mag communiceren. Het is dus mogelijk, maar de voorwaarden zijn wel strikt.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Het is belangrijk dat het een beetje wordt geduid. Uiteindelijk zijn er ook veel reacties gekomen op het artikel van andere experts die zich afvroegen of het wel een goed idee was. Er is heel veel teweeggebracht.

Minister, u hebt het ook al gezegd, maar als er in het gewoon onderwijs te veel maatregelen moeten worden gezocht, wordt het op de duur moeilijk zowel voor

het kind als voor de ouders en leerkrachten. Er is natuurlijk ook een excellent type 9 in het buitengewoon onderwijs dat eventueel een antwoord kan bieden.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp-a): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Voorzitter, ik dank u voor de verduidelijking.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ann Brusseel aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de erkenning van instellingen die digitaal onderwijs aanbieden – 2704 (2016-2017)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Ann Brusseel (Open Vld): Voorzitter, minister, collega's, het is mijn eerste vraag van het nieuwe parlementaire jaar en ik wil dan ook alle collega's een zeer vruchtbaar parlementair jaar toewensen.

Artikel 24 van de Grondwet garandeert de vrijheid van onderwijs. Dit impliceert dat iedereen de vrijheid heeft om een eigen school of onderwijsinstelling op te richten. Hieruit volgt dat digitale of virtuele scholen mogen worden opgericht. Vandaag zijn er meerdere instanties, opgericht vanuit privé-initiatief, die afstandsonderwijs aanbieden. Deze scholen beperken zich meestal niet tot het leerplichtonderwijs, maar richten zich ook op volwassenen, bijvoorbeeld met opleidingen richting het behalen van het diploma secundair onderwijs voor de examencommissie.

Slechts na erkenning kunnen deze onderwijsinstellingen officiële studiebewijzen uitreiken of aanspraak maken op subsidies. De erkenningsvoorwaarden worden voor het basisonderwijs opgesomd in artikel 62 van het decreet Basisonderwijs van 25 februari 1997. Voor het secundair onderwijs zijn er de artikelen 13 tot en met 15 van het besluit van de Vlaamse Regering van 17 december 2010 houdende de codificatie betreffende het secundair onderwijs. Een strikte beantwoording aan deze voorwaarden is echter niet mogelijk voor een digitale of virtuele school. Een van de erkenningsvoorwaarden betreft immers dat "de vestiging in gebouwen en lokalen aan de voorwaarden inzake hygiëne, veiligheid en bewoonbaarheid moet voldoen". Ook moet de "reglementering inzake vakantieperioden en de aanwending van de onderwijstijd" in acht worden genomen. Dit is evenzeer niet van toepassing wanneer het gaat om een digitale school. Bovendien is de verplichte samenwerking met een centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB) slechts mogelijk na erkenning.

Minister, bent u op de hoogte van deze problematiek? Overweegt u een aparte procedure opdat scholen die afstandsonderwijs aanbieden, gericht op leerplichtonderwijs, een erkenning kunnen aanvragen? Over welke mogelijkheden beschikt een digitale school, die zich richt op leerplichtonderwijs, om alsnog samenwerking met een CLB aan te gaan?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, ik ben inderdaad op de hoogte van het bestaan van virtueel onderwijs en het feit dat op basis van de bestaande erkenningscriteria dergelijke virtuele scholen niet erkend kunnen worden. Ze kunnen moeilijk voldoen aan een aantal erkenningsvoorwaarden, waaronder deze rond infrastructuur. Het probleem is een beetje dat erkenningsvoorwaarden voor sommige scholen wel en voor andere niet toepassen, uiteraard niet mogelijk is. Wat

ik niet kan doen, is het huidige erkenningsbesluit plots laten vallen. Als je iets zou overwegen, zou het iets heel apart moeten zijn. De vraag is dan of je met twee maten en twee gewichten kunt werken.

Mijn kabinet heeft naar aanleiding van een vraag tot erkenning aan de administratie en de onderwijsinspectie gevraagd om een onderzoek te voeren naar de wenselijkheid en mogelijkheden rond virtueel onderwijs. Dit onderzoek leert dat er een aantal doelgroepen zijn die mogelijk baat kunnen hebben bij virtueel onderwijs.

Ik denk bijvoorbeeld aan kinderen van Vlaamse expats, langdurig zieke kinderen. Maar voor deze doelgroepen bestaat reeds aanbod, bijvoorbeeld via internationale scholen of via synchroon internetonderwijs.

Er kunnen ook kanttekeningen geplaatst worden bij de wenselijkheid: bij deze vorm van virtueel onderwijs gaat immers ook het socialiserend aspect van onderwijs wat verloren, wat zeer belangrijk is. Vooraleer we erkenningsvoorwaarden zouden kunnen invoeren, moet er toch nog een grondiger onderzoek gebeuren. We hebben gewoon een eerste inschatting gedaan.

Collega Brusseel, ook virtuele scholen kunnen nu al een samenwerkingsverband aangaan met een CLB. Dat vind ik wel belangrijk voor die leerlingen, want het is niet omdat je niet erkend bent, dat je geen leerplichtonderwijs kunt volgen. Die samenwerking wordt evenwel niet door de overheid gefinancierd of gesubsidieerd. Het centrum bepaalt zelf of het die samenwerking wil aangaan en kan daarvoor een aantal financiële voorwaarden stellen. Er is geen enkele beperking om dat te doen.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Ann Brusseel (Open Vld): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Uiteraard kan ik u helemaal volgen in het principe dat erkenningsvoorwaarden niet selectief kunnen worden toegepast. Dat is evident.

We zien dergelijke initiatieven ontstaan, en dus is het logisch dat we daar geleidelijk aan over nadenken en eventuele oplossingen bedenken voor uitdagingen die zich stellen. Kinderen van expats kunnen inderdaad naar internationale scholen gaan, maar het is niet altijd even praktisch of evident. Er kan een aanvulling zijn door middel van de digitale school. Er kunnen bijvoorbeeld verhuisproblematieken zijn, zoals diplomatieke bewegingen met periodes waarin niet alles perfect is afgedekt. Ik denk dus dat er misschien een interessante aanvulling kan worden geboden vanuit het digitale onderwijs.

Ik ben blij te horen dat er kan worden samengewerkt met de CLB's. Dat is alvast positief.

Wat het grondiger onderzoek betreft, minister, ben ik het ook met u eens. Er verrijzen her en der heel veel initiatieven, zeker wat heel gericht thematisch onderwijs voor volwassenen betreft, eerder aansluitend op hoger onderwijs dan op leerplichtonderwijs. Er zit veel kaf tussen het koren. We krijgen soms ook de mogelijkheid om mensen te ontmoeten die toch wel met degelijke initiatieven bezig zijn en toch wel kwaliteit lijken te bieden. In de toekomst zouden we kunnen nagaan wie het goed doet en alles verder in goede banen leiden.

De voorzitter: Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Minister, de vraag die mevrouw Brusseel stelt, is inderdaad een legitieme vraag. We weten dat onze maatschappij en de arbeidsmarkt in toenemende mate digitaliseert en automatiseert. We moeten nagaan hoe we ervoor kunnen zorgen dat onze onderwijsregelgeving digitale vormen

van leren en studeren op een verantwoorde manier toelaat en faciliteert. Als er belemmeringen zijn, moeten we deze zeker tegen het licht houden.

Hoewel we de digitale leermiddelen in het leerplichtonderwijs alle kansen moeten geven, wil ik een kleine kanttekening maken. Onze onderwijsregelgeving heeft als doel om scholen te laten voldoen aan minimale kwaliteitseisen. De erkenningsvoorwaarden zijn in het leven geroepen om voor kinderen een kwaliteitsvolle leeromgeving te garanderen. Hoewel we goede praktijkvoorbeelden van onderwijs op afstand kennen, moeten we er ook voor zorgen dat kinderen die onderwijs op afstand volgen, van dezelfde kwaliteit kunnen genieten als leerlingen in een fysieke school.

Minister, hoe kunnen we via regelgeving maximale garanties bieden dat ook afstandsonderwijs binnen het leerplichtonderwijs voldoende kwalitatief is? Samenwerking met de CLB's is heel positief. Alle digitale voordelen ten spijt, blijft, volgens mij, een fysieke school op dit moment nog steeds de beste garantie dat leerlingen de noodzakelijke sociale en communicatieve vaardigheden verwerven die nodig zijn om volwaardig te kunnen meedraaien in onze maatschappij.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega De Meulemeester, ik denk dat ik heb geantwoord.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Ann Brusseel (Open Vld): Het is inderdaad zo. Als ik het heb over digitaal onderwijs, pleit ik zeker niet – en diegenen die mij kennen, weten dat – voor het vervangen van scholen en van alles wat wij vandaag aan goeds aanbieden. Maar er zijn her en der initiatieven, en ik ben er wel voorstander van om dat van naderbij te onderzoeken om na te gaan wat goed is. Want wat goed is, kan er altijd bij komen.

Niet alleen in leerplichtonderwijs maar ook in hoger onderwijs moeten we alert blijven voor de valkuilen zoals inderdaad het gebrek aan sociaal contact en begeleiding enzovoort.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het decreet betreffende de hervorming van de centra voor leerlingenbegeleiding – 2751 (2016-2017)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, in het huidige scholenlandschap zijn er 72 centra die instaan voor de leerlingenbegeleiding (CLB's). Ze focussen voornamelijk op studiebegeleiding en preventieve gezondheidszorg. De CLB's zijn al lang vragende partij om de opdrachten van de leerlingenbegeleiding te herbekijken. Ook de N-VA is al lang pleitbezorger voor een grondige hervorming van de centra voor leerlingenbegeleiding om de knelpunten weg te werken die een optimale leerlingenbegeleiding nu nog in de weg staan.

In het regeerakkoord 2014-2019 werd opgenomen dat er een audit zou komen. Op 12 november 2015 werd de audit samen met de wetenschappelijke review opgeleverd. Op basis van de resultaten van deze audit en de review werd op 11 december 2015 een conceptnota 'Krijtlijnen voor een hervorming van de leerlingenbegeleiding in Vlaanderen' goedgekeurd. Na de ministerraad van de Vlaamse

Regering op 14 juli 2017 kondigde u een doorbraak aan in het dossier leerlingenbegeleiding. De uitrol is gepland voor 1 september 2018.

Met de hervorming van de leerlingenbegeleiding zullen scholen verantwoordelijk worden gesteld voor de uitbouw van een degelijk zorgbeleid. Dat wordt als erkenningsvoorwaarde meegenomen. In artikel 10 van het decreet staat dat het CLB zijn openingsuren tussen 7 uur 's morgens en 21 uur 's avonds bepaalt in afstemming met de andere centra in de netoverschrijdende regionale ondersteuningscel. In de regio is er dan minstens steeds één centrum open. Dit moet beantwoorden aan een van de knelpunten die uit de audit is gebleken, namelijk dat er nood is aan een betere bereikbaarheid, ook buiten de schooluren. Artikel 7 en artikel 16 bepalen dat de centra voor leerlingenbegeleiding netoverstijgend samenwerken. Een betere en intensere samenwerking is een goede zaak omdat dit tegemoetkomt aan een gelijkere behandeling van alle leerlingen in Vlaanderen. Het is dan ook noodzakelijk om relevante informatie uit te wisselen om toe te laten dat de scholen en centra hun opdrachten naar behoren kunnen vervullen.

Minister, hoe zal in het huidige onderwijslandschap met de ondersteuningsnetwerken de hervormde leerlingenbegeleiding inspelen op het te voeren zorgbeleid waar de scholen verantwoordelijk voor zullen worden gesteld?

Hoe garandeert u dat de CLB's bereikbaar zijn, ook na de schooluren, van 17 uur tot 21 uur? Ik zie dat eerder praktisch: beschikbaarheid van informatie en bereikbaarheid.

Hoe garandeert u dat de centra netoverstijgend zullen werken? Artikel 19 bepaalt dat het netoverschrijdend samenwerken een erkenningsvoorwaarde is. Ik begrijp dan uit de artikelen 21 en 22 dat dit waarschijnlijk ook een financierings- of subsidiëringsvoorwaarde is. Misschien is het dan ook belangrijk om te weten wat dan de echte definitie is van het netoverschrijdend samenwerken? Bekijken we dat op bestuurlijk niveau, de organisatie die netoverschrijdend moet zijn, of op werkingsniveau, namelijk ben je ook al netoverschrijdend als je scholen bedient van verschillende netten?

Hoe wilt u er met dit decreet voor zorgen dat de informatiedoorstroom tussen de CLB's en de scholen geoptimaliseerd wordt? Ik wil ook de link leggen naar de privacywet die nu door Europa wordt opgelegd en waar men zich eerder ook al wel eens op heeft beroepen, namelijk dat er geen informatie kan worden uitgewisseld omwille van privacy. Ik hoor nu geruchten dat het blijkbaar nog een grotere hinderpaal wordt met de richtlijnen die daarover worden gegeven.

Hoe zal dit decreet ervoor zorgen dat de leerlingenbegeleiding korter op de bal speelt, bij de leerling die het nodig heeft, en dit ook in verhouding tot de ondersteuningsnetwerken?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega, ik dank u voor uw vraag. Ik zit een beetje gewrongen omdat we met de regering een eerste principiële goedkeuring hebben gegeven aan het decreet. Het decreet moet nog een tweede en een derde principiële goedkeuring krijgen. Het is nog niet in werking en het zal eerst uitgebreid worden besproken in de commissie. Na de definitieve goedkeuring wordt het door de regering naar het parlement gestuurd. We zullen hier alles nog uitvoerig bespreken. Ik ga nu al proberen uw voornaamste bezorgdheden te beantwoorden, maar we hebben nu pas de eerste principiële goedkeuring gedaan en het moet dus nog definitief worden goedgekeurd.

Alles wat ik zeg, is onder voorbehoud van een tweede en derde goedkeuring door de regering.

Ik heb hier vandaag al een paar keer gezegd dat voor mij de regeling waarbij het zorgbeleid in de school een erkenningsvoorwaarde wordt, een van de pijlers is van de nieuwe leerlingenbegeleiding. Het is een houvast in de school.

Zoals in onze krijtlijnennota staat, is leerlingenbegeleiding een samenspel van heel veel actoren: de school en de leraren, het CLB, de pedagogische begeleidingsdienst, en andere actoren die leerlingen begeleiden. Dat kan crisishulp zijn, een internaat of een welzijnsorganisatie. Het is vandaag niet duidelijk waar de taak van de ene eindigt en die van de andere begint. Met dit voorontwerp van decreet willen we scherper aflijnen wie waarvoor bevoegd is en wie de eindverantwoordelijkheid moet nemen.

We willen dat scholen de kennis over hun leerlingen vertalen in een schoolbreed beleid van leerlingenbegeleiding. Ik zei het al, het voeren van een beleid van leerlingenbegeleiding wordt een erkenningsvoorwaarde. Leerlingenbegeleiding behoort vanaf de inwerkingtreding, maar wat mij betreft vanaf vandaag, tot de kernopdracht van scholen. Het biedt een hefboom om scholen die er nog onvoldoende in slagen een goede leerlingenbegeleiding op stapel te zetten, in deze opdracht te ondersteunen en te remediëren.

Wat nog nieuw is met dit ontwerp van decreet, is dat we in een gezamenlijk referentiekader voorzien voor alle actoren in de leerlingenbegeleiding. De vier begeleidingsdomeinen – onderwijsloopbaan, leren en studeren, sociaal en psychisch functioneren, preventieve gezondheidszorg – waar vandaag het CLB al mee werkt, worden ook het referentiekader voor de scholen. Dus, dat wordt gelijk.

Het zorgcontinuüm, ook al gekend via het M-decreet, zal bepalen wanneer actoren op elkaar inhaken. In de brede basiszorg neemt de school het voortouw. De school moet het implementeren van een beleid op leerlingenbegeleiding niet alleen realiseren: we stellen duidelijk dat ze bij de opmaak en evaluatie van het beleid contact moeten opnemen met de pedagogische begeleidingsdienst. Het CLB blijft een belangrijke partner om inhoudelijke input te geven.

In het voorontwerp komen we tegemoet aan een pijnpunt dat ook in de audit werd aangehaald: ouders, leerlingen maar ook welzijnsactoren hebben nood aan een CLB dat bereikbaar is buiten de werkuren en in de vakantieperiodes. Vandaag zijn er centra die één avond in de week open zijn, of individuele medewerkers tonen zich bereid om avondafspraken te maken. Maar dit moet echt worden ingebed in de structurele werking van de CLB's.

Daarom namen we bij de werkingsprincipes op dat CLB's leerling- en schoolnabij werken. Dit is niet alleen een voorwaarde van fysieke nabijheid, maar ook van praktische toegankelijkheid. We maken mogelijk dat centra voor 9 uur en na 17 uur open zijn. Omdat het ook werkbaar moet zijn voor het personeel en in overeenstemming met de personeelsregelgeving, bakenden we het af van 7 uur 's ochtends tot 21 uur 's avonds. We willen CLB-medewerkers niet verplichten tot nachtwerk. Daar zou niemand bij gebaat zijn. We hebben de collectieve sluiting in de kerstvakantie en paasvakantie geschrapt, met uitzondering van de week tussen kerst en nieuw. Zo kunnen leerlingen die ondersteuning nodig hebben bij heroriëntering, ook in de vakanties geholpen worden. Net als vandaag zijn de centra gesloten tussen 15 juli en 15 augustus.

Ik verwacht vanaf 2023, we hebben nog wat tijd, dat de centra hierover regionaal en netoverstijgend afspraken maken. Voor mij is het niet nodig dat elk centrum fysiek toegankelijk is, ze moeten per regio afspreken met elkaar zodat er ten minste steeds één centrum open is, behalve in de sluitingsperiodes. Het moet niet op elk centrumniveau, maar het moet breder.

De datum staat op 2023 omdat we vanaf dan de netoverstijgende samenwerking verplichten. Daar is een groot debat over gevoerd. We hebben daar een goede oplossing gevonden waarbij we die netoverstijgende samenwerking toch gaan verplichten.

Vandaag werken al heel wat centra netoverstijgend samen. De CLBch@t, het project voor protocollering en diagnostiek Prodia en het registratiesysteem van de CLB's LARS, zijn in Vlaanderen brede voorbeelden. Maar ook regionaal zien we goede voorbeelden. In Gent bundelen alle CLB's de krachten in TOPunt vzw; in Antwerpen organiseren de CLB's en de stad het centraal meldpunt voor risicojongeren en ook in Brussel en Vlaams-Brabant is zo'n meldpunt operationeel.

Met de hervorming willen we dat álle centra in een bepaalde regio vanaf 2023 netoverstijgend samenwerken. Ze moeten niet één structuur gaan vormen, ze kunnen netgebonden blijven, maar ze moeten wel samenwerken.

Betreffende de informatiedoorstroming: in functie van de samenwerking tussen school en CLB verwacht ik dat beide actoren relevante informatie met elkaar uitwisselen. Dit kan een goede leerlingenbegeleiding alleen maar versterken.

De leerlingenbegeleiding moet korter op de bal spelen. Het ontwerp van decreet verscherpt de rol en taken van elke actor, maar benoemt vooral de eerste rol die de school moet opnemen. In veel scholen wordt vandaag al kwaliteitsvolle leerlingenbegeleiding aangeboden. De kerntaak blijft bij de school, maar de CLB's moeten de draaischijf zijn die vervolgens de ondersteuning opnemen en uitzoeken hoe men kinderen en jongeren kan versterken. Dat zal in een netoverschrijdende context moeten gebeuren.

Nogmaals, dit is allemaal onder voorbehoud. Het is allemaal in evolutie.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Ik heb veel antwoorden gekregen. Het is inderdaad belangrijk om het goed scherp af te lijnen en het ontwerp van decreet daarvoor te gebruiken, zodat er een duidelijke verhouding is tot de ondersteuningsnetwerken en dat zij aanvullend kunnen samenwerken. Het is belangrijk dat er minstens één CLB langer open is, uiteraard mogen dat er ook meerdere zijn.

De klemtoon ligt op het netoverschrijdend samenwerken. Daar leid ik uit af dat, zodra men kan aantonen dat men een samenwerkingsverband heeft onder een bepaald project of werkingsvorm, men voldoet aan de erkenningsvoorwaarden.

Ik heb nog een bijkomende vraag over de visitatie. Ik heb op het overleg van de Onderwijskoepel van Steden en Gemeenten (OVSG) gehoord dat de visitatie die gepland was halverwege de legislatuur effectief doorgaat, dat de informatiedossiers daarvoor werden ingediend en dat er waarschijnlijk bezoeken gepland werden in december en januari. Kunt u daarvoor een verdere tijdslijn geven? In welke mate kan dit nog invloed hebben op het ontwerp van decreet?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Mijn fractie heeft steeds gevraagd dat deze legislatuur de CLB's hervormd zouden worden. Dat is ook de reden waarom het in het regeerakkoord staat.

Ik ben een beetje verrast over de timing van de vraag. Er is een eerste versie goedgekeurd in de regering. Uiteraard gaan we dit ontwerp van decreet hier nog bespreken.

Bij vraag drie zou ik een kleine nuance willen aanbrengen. Er zijn netoverstijgende afspraken tussen de CLB's, er is een netoverstijgende werking, een netoverstijgende

samenwerking en er zijn netoverstijgende CLB's. Ik zou toch wel goed opletten dat we deze vier begrippen uit elkaar houden.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, ik was eerst niet van plan om tussen te komen, maar ik wil toch een aantal zaken graag in herinnering brengen. Er is een audit uitgevoerd door PwC op de CLB's met onze vragen rond efficiëntie en de aanwending van de beschikbare middelen. De minister heeft er al een aantal keren op gewezen, er zijn extra middelen voor onderwijs. Daar zijn wij heel blij mee. Het is niet weinig, maar het is niet voor alles.

In het kader van het debat dat wij daar gehad hebben over de ondersteuningsnetwerken zijn de CLB's verplicht om maximaal uren personeel en middelen in te zetten waarvoor ze dienen. Als de N-VA spreekt over netoverschrijdend of regionaal, gaat het erom die middelen maximaal in te zetten waarvoor ze dienen: leerlingenbegeleiding. De middelen dienen niet om heel veel tijd te spenderen aan vergaderingen en 'bovennettelijke' structuren en coördinatoren en dergelijke. Dat is niet de bedoeling. Minister, ik denk ook niet dat dat uw bedoeling is om middelen daar extra in te steken. De vragen die je krijgt en de wachtlijsten bij de CLB's nemen veel tijd in beslag. De vraag is: hoe kunnen we maximaal leerlingenbegeleiding – in de ruime zin van het woord – realiseren op de plaats waar het hoort?

Verder wil ik nog meegeven dat in het verleden ook in het kader van integrale jeugdzorg heel wat taken naar de CLB's gekomen zijn. Die worden nu met uw onderwijsmiddelen opgelost. Minister, het lijkt mij zinvol om met minister Vandeurzen na te gaan voor welke taken – extra taken, niet deze van de samenvoeging van PMS en MST – die eigenlijk welzijnstaken zijn, Welzijn zijn deel van de verantwoordelijkheid kan opnemen.

Kathleen Helsen (CD&V): Mijnheer Daniëls, het is eigenlijk wel zo dat de CLB's organisaties zijn die leerlingenbegeleiding doen, niet enkel en alleen gekoppeld aan de scholen, maar in de breedte. Ze hebben overleg met de ouders, ook vaak met andere leden van het gezin. Het overleg met andere welzijnsinstellingen is in functie van een goede leerlingenbegeleiding op school vaak belangrijk.

U zegt dat de uren maximaal moeten worden ingezet om aan leerlingenbegeleiding te doen. Overleggen met andere partners die ook met het kind aan de slag gaan, is een belangrijke activiteit die in het kader van een goede leerlingenbegeleiding op school door de CLB's ook wordt opgenomen. Er wordt overleg gepleegd, vaak ook op school, met verschillende leerkrachten op school, maar ook met andere instanties die bij het kind betrokken zijn.

Koen Daniëls (N-VA): Voorzitter, u was net in gesprek met de minister toen ik het verduidelijkte. Ik heb duidelijk gezegd dat het mij niet gaat om het overleg over de CLB's in een structuur. Dat is wat ik aanhaalde. Uiteraard is er overleg met de welzijnswerking, met scholen, met CAW's, met de centra voor geestelijke gezondheidszorg in het belang van de leerlingen en de ouders. Dat spreekt voor zich; daar had ik het niet over. Dus ik ga akkoord met uw toelichting. Dat is eigenlijk wat ik gezegd heb.

Minister Hilde Crevits: Collega's, bedankt voor de aanvullende opmerkingen. De helderheid van de begrippen is elementair. Heldere taakaflijning is dat voor mij. Dat was eigenlijk mijn eerste kennismaking met de CLB's. Ik ken ze al uit mijn tijd en de tijd van mijn kinderen. En nu kom ik bij een organisatie die volgens mij te weinig trots kent. Zij kregen een kritische audit met positieve punten en werkpunten. We moeten hun duidelijk maken wat hun kernopdracht is, wat ze moeten doen, wat ze mogen verwachten van de scholen, ook in het basiszorgbeleid, wat het luik integrale jeugdhulp is waarvoor zij de draaischijf zijn en blijven.

Dat laatste willen ze ook; ik heb het hun gevraagd. Als jullie dat niet meer willen, pakken we dat weg, maar het is wel op maat gesneden. Het ontwerp van decreet heeft als doel dat allemaal transparanter te maken.

Mevrouw Krekels, de visitatie waarnaar u verwijst, is de visitatie van de pedagogische begeleidingsdiensten. Die zal in het voorjaar van 2019 klaar zijn. Het is interessant dat u dat zegt, want het toont ook aan dat we de rol van het CLB en de pedagogische begeleiding zuiver moeten zetten. Voor mij is het eigenlijk wel duidelijk. De pedagogische begeleiding – ik heb het net gezegd – kan leerkracht en school zijn; het CLB is leerlingenbegeleiding en geen schoolbegeleiding. Daar moeten we ook keuzes durven maken, anders is iedereen voor alles verantwoordelijk en lijn je niet meer scherp af. Ik heb geleerd in een organisatie, het is in een kabinet ook zo, als men iedereen voor alles verantwoordelijk maakt, gebeuren de dingen niet. Er moeten eindverantwoordelijken zijn. Dat wil ik met dit ontwerp van decreet ook wel een beetje oplossen in het belang van de goede leerlingenbegeleiding, de goede en transparante communicatie, ook naar ouders toe.

Voor mij is het ook verrassend, mijnheer De Meyer, dat de vraag geagendeerd is. Ik heb aan de voorzitter gevraagd hoe dat komt. Dat komt natuurlijk omdat het ontwerp van decreet nog niet is ingediend in het parlement. We zitten in een overgangsfase. De Vlor moet nog advies geven, de Raad van State moet er zich nog over buigen, er moet formeel worden onderhandeld. Er is dus nog van alles in beweging. Het is ook niet slecht om een aantal krijtlijnen uit te zetten. Ik vind jullie inbreng ook nuttig. Deze is helemaal niet strijdig met de zaken die in het ontwerp van decreet staan.

Mijnheer Daniëls, ik heb uw vraag – denk ik – wel juist begrepen. We hebben daar ook over gediscussieerd in de regering. Wat is dat nu die netoverschrijdende samenwerking? Ik heb moeite gedaan om consortia af te schaffen. Ik heb dus heel veel wat is afgeschaft, en ik wil dat de samenwerking een samenwerking is die de leerling versterkt.

In Gent hebben de CLB's zich gebundeld in de vzw TOPunt. Dat is geen constructie die erboven hangt. Dat is samenwerking, en dat vind ik goed. Men moet dat niet voor alles doen, want dat is het snijpunt. De CLB's zijn echt zeer gevoelig op het punt van hun pedagogisch project als het gaat over leerlingenbegeleiding. We kunnen dat wel wat zo zien. Als het gaat over integrale jeugdhulp kunnen we dat niet doen. We gaan daar een evenwicht moeten vinden. Ik wil geen nieuwe structuur, en ook geen EVA of iets anders. Het voorbeeld van Gent vind ik goed om uit te rollen over Vlaanderen. Ik ga ervan uit dat we dit hier nog uitgebreid zullen bespreken.

Kathleen Krekels (N-VA): Dank voor uw antwoord, minister. Ik zal het zeker meenemen. Dat komt zeker nog eens terug.

Wat betreft de visitatie: mijn verontschuldiging, ik heb dat verkeerd geassocieerd.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghe aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het betalen van schoolmateriaal uit eigen zak door leerkrachten – 2755 (2016-2017)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp-a): Voorzitter, minister, collega's, we worden attent gemaakt op tal van problemen, onder meer op het betalen van schoolmateriaal

uit eigen zak door leerkrachten. Op hetzelfde tijdstip als vorig jaar verscheen een artikel in de krant waarin te lezen stond dat bijna 70 procent van de leerkrachten zelf allerhande spulletjes betaalt om hun klas in te richten. Leerkrachten investeren onder andere in knutselmateriaal, didactisch materiaal en boeken.

De christelijke onderwijsvakbond peilde naar de uitgaven voor lesmateriaal bij 603 vrouwelijke en 174 mannelijke leerkrachten. Vorig jaar had een gelijkaardige enquête al tot gelijkaardige resultaten geleid.

Maar daar is weinig verandering in gebracht. Er wordt wel over gepraat op de scholen. Tijdens de personeelsvergadering worden duidelijker afspraken gemaakt over het klasbudget. Er worden tips verspreid over hoe je met weinig geld veel kan doen in je klas bijvoorbeeld. Maar overleg met het schoolbestuur, de schoolleiding gebeurde slechts sporadisch. Iedereen blijft het normaal vinden dat leraren zelf geld investeren in hun klas.

Minister, u vindt dat ook wel goed wegens de betrokkenheid van de leerkrachten. Ze willen hun klas goed inrichten en hun steentje bijdragen. De leerkrachten maken er geen probleem van om dat af en toe te doen. In bepaalde kleuterklassen is het wel problematisch omdat ze telkens opnieuw hun hoeken moeten inrichten, en op een goede manier, want de inspectie controleert dat, terwijl de middelen er niet altijd zijn. Men organiseert dan eetfestijnen en andere activiteiten, maar dat is onvoldoende om al die materiaalkosten op te hoesten.

Minister, uit onderzoek blijkt dat er in vergelijking met vorig jaar heel weinig veranderd is aan deze situatie. Zult u nog inspanningen leveren? Er worden al extra middelen ingeschreven voor de kleuterklassen: dat hebt u ook in de plenaire toegelicht. Maar het is wel een precair probleem dat op Vlaams niveau moet worden bijgestuurd, en bovendien moeten we de schoolgemeenschappen en -besturen sensibiliseren om ervoor te zorgen dat er voldoende middelen zijn, zowel in de lagere als kleuterklassen. Het is niet alleen een probleem van de kleuters maar ook van de lagere klassen om de lokalen op een goede manier in te richten, om het klasbeeld in orde te maken, om een verrijkte omgeving te scheppen, want dat zijn allemaal zaken waar de hogere overheid, dixit de inspectie, op toekijkt.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer Vandenberghe, u hebt al een deel van het antwoord gegeven. Ik heb het de vorige keer ook gezegd: er zijn soms misverstanden over, maar in het decreet over de rechtspositie van 27 maart 1991 is een hoofdstuk Secundaire Arbeidsvoorwaarden opgenomen. Daarin staat dat 'het schoolbestuur aan zijn personeelsleden de middelen ter beschikking stelt die zij nodig hebben om hun opdracht uit te voeren'.

Voor mij is dat een heel cruciale zin. Iedereen kijkt altijd naar mij. Ik moet in extra middelen voorzien. Ik versta dat. U bent daarin niet de ergste, hoor. Dat moet ik ook wel zeggen. U bent genuanceerd in uw vraagstelling.

Verder staat er dat als een personeelslid in het kader van zijn opdracht bovenop deze middelen extra onkosten maakt, het schoolbestuur ook deze onkosten moet vergoeden op voorwaarde dat de directeur vooraf toestemming heeft gegeven om die onkosten te maken. Deze regeling was opgenomen in de collectieve arbeidsovereenkomst IX. Er zijn dus duidelijke afspraken. Er zijn middelen, en die zijn best wel oké. De school en het schoolbestuur moeten hun verantwoordelijkheid nemen.

Ik erken wel, en ik heb dat al meer dan één keer gedaan, dat de gap tussen het kleuter- en het lager onderwijs groot is. U hebt me dat ook al gezegd. We hebben indertijd de regeling gemaakt die ervan uitging dat kleuters maar twee derde van de tijd naar school gingen, dus kregen ze maar twee derde van de werkingsmiddelen. We hebben nu met de regering beslist om in het kader van de begrotingsopmaak de recurrente werkingsmiddelen voor de kleuterscholen met 10 miljoen

euro te verhogen. Mijnheer Vandenberghe, het zal u plezier doen: ik wacht niet tot 2018, ik ga de eerste storting aan de scholen dit jaar nog doen. Voor Kerstmis worden die 10 miljoen euro al verwerkt. Dat is een goede zaak. Dat betekent dat ze al onmiddellijk een verhoging van hun werkingsmiddelen krijgen.

Ik ga dat doen door het basisbedrag per kleuter te verhogen. De gap is te groot. De verdeling ligt vast. Het basisbedrag is laag, we gaan dat verhogen. Dat zal zeer goed gebruikt kunnen worden. Die middelen zijn toebedeeld aan de kleuterscholen, ze zullen al wat soelaas bieden.

Dat is voor mij geen eindpunt. Ik wil een plan. Ik ga dat hier de komende weken aan jullie ter bespreking voorleggen: het plan basisonderwijs. Daar kan nog over worden gediscussieerd.

Daarnaast, en dat wil ik ook onderstrepen, is het basisonderwijs in 2018 van de hele Vlaamse overheid de enige sector waar ook de werkingsmiddelen opnieuw geïndexeerd worden. Het gedeelte 'loon' kreeg al een index, ook het gedeelte 'niet-loon' krijgt nu een index. Dat is 3,5 miljoen euro dat erbij komt. We beseffen dat zeker in het basisonderwijs de noden ook wat groter zijn. Dat zijn de twee maatregelen die we nemen. Bij het programmadecreet kunnen we daar verder over praten.

In naam van mijn moeder kan ik u zeggen dat ze bijzonder veel boeken kocht voor mij in de lagere school. Het ene boek na het andere kreeg ik. Zodra een boek uit was, ging het naar de schoolbibliotheek. Ik heb nooit bij mijn moeder in de klas gezeten, maar toen ik naar het vierde leerjaar ging, gaf zij toevallig les in het vierde, toen ik naar het vijfde ging, gaf ze les in het vijfde, en toen ik naar het zesde ging, gaf ze les in het zesde. Dat was heel plezant voor haar en ook voor mij. Ik kreeg enorm veel, maar alles ging naar de klasbibliotheek. Ze vond het fantastisch dat ze dat kon doen. Zij had toen kunnen zeggen dat dit de taak van de school was, maar voor haar was het belangrijk dat de bibliotheek in haar klas zeer groot was. Ze is zelf een boekenwurm en wilde dat meegeven aan haar leerlingen.

We kunnen dat niet ontnemen aan de leerkrachten. Ik heb nooit commentaar op de vakbonden of wat zij doen, maar ik was een klein beetje ontgoocheld toen ik de enquête zag die rondgegaan is bij de vakbonden. Leerkrachten konden zich registreren en aangeven wat ze zelf uitgaven. Dat wekte de indruk dat het slecht zou zijn om ook eens een uitgave te doen. Ik ben gestart met de regelgeving weer te geven. Ik ben daar zeer principieel in: het kan niet.

Als ik hoor dat leerkrachten geen schrijfgier krijgen, of ik krijg een hallucinante mail: dat kan echt niet. Ik ben zeer principieel en ik vind dat we als overheid een extra inspanning moeten doen. Ik sta daar helemaal achter. We proberen dat te doen, ook in uitdagende tijden. Maar ik vind niet dat we leerkrachten moeten stigmatiseren als ze ondanks de regelgeving toch een extra uitgave doen, zeker in het lager en kleuteronderwijs. Er zijn verkleedkoffers en ander materiaal. Eigenlijk is dat eigen aan het onderwijs. Veel ouders doen daar ook aan mee. Ik ben ook zo: als de kinderen een spelmateriaal ontgroeid zijn, kan dat naar de school gaan. Ik vind dat dit niet mag verdwijnen. Ik zou dat zo willen houden. Ik vind het goed: het creëert solidariteit. Het is een goede beweging, maar het mag niet de essentie worden. Daar ben ik het ook mee eens.

Steve Vandenberghe (sp-a): Ik ben het daar ook mee eens. Men kan gerust zelf ook voor een aantal zaken instaan. Ik vind dat wel goed, dat heeft een charme. Dat hoort bij de betrokkenheid van de ouders en de kinderen. Aan de andere kant ben ik blij dat die middelen verhogen.

Maar de directie zegt dat zij een euro maar één keer kan uitgeven, natuurlijk. De directie moet een financieel beleid voeren. Energie wordt almaar duurder. Dat

wordt ook al geresponsabiliseerd. Daar is niets verkeerd mee, want als we dat niet doen, houden ze er te weinig rekening mee.

We zitten met veel verouderde gebouwen waar heel veel klusjes moeten gebeuren. Om de minimumdoelen en de eindtermen te halen, is dat geld gekleurd. Men moet het gebruiken voor materiaal, maar veel extra middelen hebben de scholen niet, waardoor ze veelal moeten zeggen aan de leerkrachten dat er geen geld is als deze een aanvraag doen. Via werkgroepen of de vriendenkring kunnen wel middelen worden bijeen geharkt.

Het is een genuanceerd verhaal. Mijn vraag is dan ook genuanceerd. Ik kan zeker leven met het antwoord, minister. *(Opmerkingen van minister Hilde Crevits)*

Ja, het is een stap in de goede richting.

Het is een gedeelde verantwoordelijkheid. Dat wou ik nog zeggen. Het is ook de verantwoordelijkheid van de directies om hun middelen oordeelkundig te gebruiken. Het is de verantwoordelijkheid van de hogere overheid om ervoor te zorgen dat er voldoende middelen zijn.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, ik vind het belangrijk wat de minister hier gezegd heeft. Eerst en vooral de bevestiging van het programmadecreet van eind 2016: de werkingsmiddelen voor het basisonderwijs worden opnieuw geïndexeerd. Dat is niet ter sprake gekomen tijdens de Septemберverklaring. Het is goed dat de minister dit nog eens in alle duidelijkheid zegt.

Veel belangrijk nog, minister, zijn de bijkomende middelen voor het kleuteronderwijs, en die zijn structureel en recurrent. U bent de zesde minister van Onderwijs die ik hier meemaak in het Vlaams Parlement. Uw voorgangers hebben soms wel de omkadering voor het basisonderwijs aangepast. Dat was niet onbelangrijk. Integendeel, dat was ook belangrijk. Maar het is de eerste maal dat structureel de werkingsmiddelen voor het kleuteronderwijs worden aangepast op een recurrente manier. U beantwoordt daarmee een vraag van het veld. Maar ik verheel u niet, u weet dat trouwens, dat dit ook al een oude vraag is van onze fractie.

De voorzitter: Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Minister, het staat als een paal boven water dat leerkrachten wat ze nodig hebben voor hun werking, moeten kunnen krijgen. Dat is zo. Het is heel goed dat die eerste stappen gezet zijn, ten eerste door het basisbedrag per kleuter te verhogen, en dan door de werkingsmiddelen voor het basisonderwijs te indexereren. Door het dichten van de kloof tussen het lager en het kleuteronderwijs kunnen belangrijke stappen worden gezet. Dank u.

Minister Hilde Crevits: Dat is waar, mijnheer De Meyer, ik word heel veel geconfronteerd met vragen die al bijna decennialang spelen.

We hebben nu een expliciete keuze gemaakt om de niet zo grote recurrente open beleidsruimte die er is, te besteden aan de werkingsmiddelen van de kleuterscholen. We hadden dat ook aan andere dingen kunnen geven, maar ik ben er echt van overtuigd dat we die gap moeten dichten. Dat kan niet onmiddellijk.

Ik had ook kunnen beslissen, mijnheer Vandenberghe, om een paar miljoen te reserveren voor de directeurs, maar ik heb u vanmorgen gezegd dat ik eerst het globale plaatje wil zien, want bij de directeurs met centen alleen geraken we er niet. De directeurs van het basisonderwijs hebben ook baat bij de middelen voor het kleuteronderwijs. Ze kunnen die middelen inzetten. Ze zijn wel gekleurd en

moeten naar het kleuteronderwijs gaan, maar ze kunnen ze inzetten waarvoor ze willen en waar de noden het hoogst zijn. Dat is à la limite ook voor het personeel. Dat weet u.

Dat zou wat verlichting kunnen brengen, maar we moeten het probleem in zijn geheel bekijken. Daarom heb ik nu de keuze gemaakt om radicaal te gaan voor de werkmiddelen voor het kleuteronderwijs.

Steve Vandenberghe (sp.a): Dat is dan het beleidsvoerend vermogen van de school.

Minister Hilde Crevits: Maar het kan ook de directie helpen. Ik geef dat maar mee.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghe aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het inzetten van brugfiguren voor de aanpak van de spijbelproblematiek in het basisonderwijs – 2756 (2016-2017)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp.a): Voorzitter, minister, collega's, ik schrok van de cijfers over het spijbelgedrag in het basisonderwijs. Nooit eerder waren zoveel leerlingen in het basisonderwijs meer dan dertig halve dagen per jaar onwettig afwezig. Dat blijkt uit uw cijfers, minister, die u op mijn schriftelijke vraag als antwoord gaf.

Om deze problematiek gedeeltelijk – en ik leg de nadruk op 'gedeeltelijk' – aan te pakken, worden reeds in verschillende steden, grotere steden, brugfiguren ingeschakeld die letterlijk de brug slaan tussen de school en de ouders, en die wijzen op het belang van aanwezigheid op school en ouders zo motiveren om hun kinderen stipt naar school te laten gaan. Uiteindelijk is het een verantwoordelijkheid van thuis.

Brugfiguren ondersteunen en versterken zowel ouders van kwetsbare kinderen als de scholen en de opvang waar zij het gros van hun tijd verblijven. De basisschool en de kinderopvang zijn de uitgelezen plekken om ouders te bereiken én om met de signalen die de leerkrachten opvangen, iets te doen. De brugfiguren gaan als het ware samen met de gezinnen op weg: aan de schoolpoort staan, huisbezoeken afleggen, laagdrempelige activiteiten – helpen – organiseren, ... Via deze weg kan men gemakkelijker 'binnen' in de leefwereld van de kinderen, van de gezinnen en van de ouders. Er wordt zowel ingezet op het aanpakken van directe noden als op de gevolgen van armoede, zoals voorzien in een warme maaltijd, als op achterliggende oorzaken, zoals gezinsinkomen en gezondheid.

Kortrijk is een schoolvoorbeeld: daar werkt dat heel erg goed. In tegenstelling tot het Vlaamse gemiddelde kunnen de Kortrijkse basisscholen de voorbije jaren wel dalende spijbelcijfers voorleggen. Het aantal hardnekkige spijbelaars nam in vergelijking met twee jaar geleden af met meer dan de helft. In Gent en Oostende daarentegen is er wel een stijging, maar deze is veel lager dan het Vlaams gemiddelde.

U gaf aan in de krant dat u wel gelooft in de rol van brugfiguren maar niet met een budget kunt vrijmaken. Daar gaan we weer. U moet beleidsmatige keuzes maken, en ik volg dat wel. Het zou wel goed zijn om de steden en gemeenten te stimuleren om brugfiguren in te zetten.

De druk op de schouders van de lokale besturen – ik ben daar getuige van als burgemeester – is zeer groot. Ik zie dan ook niet onmiddellijk dat de lokale

besturen daar een prioriteit van maken. Er zijn geen middelen voor, zij hebben al veel andere kosten.

Scholen hoeven op heden niet te melden aan AgODi of ze al dan niet samenwerken met een brugfiguur. Is het niet zinvol om dat eens op te lijsten? Vooral in steden en gemeenten met veel kwetsbaarheid of hoge spijbelcijfers kan daar eventueel op worden geanticipeerd. Ik besef maar al te goed dat men een euro maar één keer kan uitgeven en dat daar niet altijd extra middelen voor zijn.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer Vandenberghe, ik heb inderdaad vanuit een paar steden positieve signalen gekregen over de inzet van brugfiguren. Mevrouw Meuleman is hier niet meer aanwezig, maar ik was ontzettend ontgoocheld over haar reactie waarin ze zei: 'Die en die en die stad zet in op brugfiguren, en wat doet Vlaanderen?'. Dit doet echt compleet oneer aan de inzet van Vlaanderen. Wij betalen de lonen van alle leerkrachten. Wij betalen werkingsmiddelen voor alle scholen.

Ik zal het nog eens zeggen. We hadden sectorale middelen speciaal voor zo'n project. We hebben die geïntegreerd in het Gemeentefonds zodat steden vrij zijn om ermee te doen wat ze willen. Bovendien wordt 4 procent van het Gemeentefonds verdeeld via het aantal leerlingen dat schoolloopt in de gemeente. Voor Gent alleen betekent dat 12 miljoen euro die men vrij kan inzetten om scholen te ondersteunen. Kom mij dus alstublieft niet aanvallen. U doet dat niet, maar anderen zouden dat wél doen en hebben dat ook gedaan. Ze zeggen dat Vlaanderen niets doet. Ik ben het daar compleet mee oneens.

Ik vind het belangrijk dat gemeenten middelen op autonome wijze inzetten. De lokale beleidsvrijheid is daarmee – doordat we die allemaal in de pot van het Gemeentefonds gestopt hebben – groter geworden en de Vlaamse sturing kleiner. Ik heb eigenlijk ook geen goesting, mijnheer Vandenberghe, om verplichtingen op te leggen. Monitoring zou kunnen via Tarra. Als we dat allemaal gaan opvragen, gaat men zeggen: moeten we dat ook weer allemaal melden?

Ik wil toch uitleggen waarom ik zeker niet wil uniformiseren. Het woord 'brugfiguur' dekt niet altijd dezelfde lading. Ik geef een voorbeeld. In Gent beschikken scholen over een brugfiguur die wordt toegewezen aan een school. Tot voor kort maakte die deel uit van het schoolteam. Dat is nu veranderd. Men heeft nu een onderwijscentrum opgericht, en daar zijn de brugfiguren geen personeelsleden meer van de school. Vroeger was dat wel zo. Nu zitten ze in het centrum.

In andere plaatsen, bijvoorbeeld in Lokeren, wordt er een brugfiguur ter beschikking gesteld van meerdere scholen, en die ondersteunt de scholen bij het uitwerken van een eigen aanpak rond spijbelen of ouderbetrokkenheid. Afhankelijk van de grootte van een stad doet men dat anders.

Als ik bevragingen ga doen, maak ik me zorgen dat ik die steden of gemeenten die niet met brugfiguren werken, oneer zou aandoen – terwijl we zien dat sommigen zeer preventief werken rond de spijbelproblematiek zonder dat ze brugfiguren inzetten. Ik weet niet of Roeselare brugfiguren heeft, maar de spijbelcijfers zijn daar vrij goed. Zo zijn er nog een aantal. Er moet eigenlijk een aanpak op maat zijn van de lokale gemeenschap. Ik ben wel een grote fan van de brugfiguren. Als ik in een grote stad zelf zou mogen kiezen, zou ik dat wel doen, maar ik wil het ook niet opleggen als een plicht.

Zo koppelt de spijbelambtenaar in Antwerpen aan de hand van spijbelspiegels terug naar scholen over de problematiek van spijbelen in hun school, en neemt de rol op van procesbegeleider bij het uitwerken en uitrollen van een spijbelbeleid van de school. Het centraal meldpunt voor risicojongeren biedt in Antwerpen ondersteuning.

Daar pakt men het anders aan, en dat is niet noodzakelijk slechter. Deze diversiteit in methodieken is het vertrouwen dat we aan de steden en gemeenten geven.

We hebben nu ook een Vlaamse spijbelambtenaar, maar die gaat niet op pad om overal de Bijbel te verkondigen, integendeel. Die wil ondersteunend werken. Spijbelen is bij uitstek iets dat lokaal moet worden aangepakt en waarvoor het lokaal bestuur samen met de scholen de juiste methodieken moet zoeken. Afhankelijk van waar de cafés liggen, kun je al een totaal ander beleid moeten ontwikkelen inzake spijbelen. Dat is dus geen eenheidsworst. De meeste steden krijgen daar middelen voor. Ze kunnen er hun eigen beleid voor uitwerken, en ik vind het ook een plicht om dat te doen.

Mijnheer Vandenberghe, de aanleiding voor uw vraag om uitleg waren de spijbelcijfers. Die hebben mij ook verrast, maar weet dat we ook daar nauwkeuriger moeten. Het woord 'spijbelen' heeft ook een andere invulling gekregen. Het aantal halve dagen en de linken met het CLB zijn verstrakt. Dus hebben we nu een nieuwe nulmeting, en in de komende jaren zullen we moeten kijken hoe alles evolueert.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp-a): Minister, wat mij frappeerde toen ik van het station naar het Vlaams Parlement wandelde, was het aantal mama's en papa's dat daar langs de straat op een doek zat met hun kind tijdens een schooldag. Er is nog veel werk aan de winkel. Ik heb dan zin om die ouders aan te spreken en te ondersteunen, maar die kindjes zitten daar en ze zijn al veroordeeld voor ze goed en wel gestart gaan met hun leven. Om 10 uur 's morgens of om 15 uur in de namiddag zitten die kinderen daar te bedelen met de mama's en de papa's. Dat doet pijn aan mijn hart.

Dit moet zeer hard worden aangepakt – ik bedoel preventief. Elke dag dat een leerling niet naar school gaat, zowel in het kleuter- als in het lager onderwijs, om nog niet te spreken van het middelbaar onderwijs, is niet alleen een enorm nadeel voor het kind zelf, maar ook een enorme belasting voor de school, voor de leerkrachten die moeten inhalen, voor de directie die dat moet opvolgen. Daarop moeten we zeker anticiperen.

Het initiatief van de brugfiguren lost niet alles op, maar het is toch een actie die zeer goed werkt. Heel wat gemeenten zijn bezig met het opstellen van armoedebeleidsplannen en -acties en met daar een beleid rond te voeren. De ene staat er al verder mee dan de andere. Als hogere overheid kunnen we daar wel een rol in spelen. Wij moeten de scholen daar heel intensief bij betrekken. Als we echt de armoede willen aanpakken, dan is de school toch altijd een van de eerste plaatsen waar men terecht kan om dat te doen en om daarop vlug te anticiperen.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, ik ben het volledig eens met uw antwoord. Om elk misverstand te voorkomen: de stad waar ik woonachtig ben, hecht bijzonder veel belang aan brugfiguren. Daarmee zet ze de traditie van de vorige legislatuur verder.

Minister, graag krijg ik een overzicht van de steden en gemeenten met meer dan 30.000 inwoners en welke middelen ze binnen het Gemeentefonds genereren op basis van het aantal leerlingen.

De voorzitter: Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Brugfiguren kunnen zeker een rol spelen inzake spijbelen, zowel bij het sensibiliseren van scholen over het leren waarneemen van armoede – wat een mogelijke oorzaak van spijbelen kan zijn – als bij het

informereren van de ouders over het schoolbeleid en het schoolreglement, als bij het bieden van gezinsondersteunende diensten in samenwerking met OCMW's en vooral ook de Huizen van het Kind. Die kunnen daar een heel belangrijke rol in spelen.

Het is heel belangrijk dat die brugfiguren samenwerken met de CLB's, de Huizen van het Kind, de OCMW's, en dat ze elkaar versterken in het integraal lokaal armoede- en sociaal inclusiebeleid. Dat is een goed potentieel.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghe aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de werkonzekerheid bij (jonge) leerkrachten in het basisonderwijs – 2761 (2016-2017)

VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de zorg voor startende leerkrachten en het loopbaanpact – 2771 (2016-2017)

VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghe aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de preciaire werksituatie jonge en ervaren leerkrachten in het basisonderwijs – 2858 (2016-2017)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp·a): Iets wat telkens bij het begin van het schooljaar terugkomt en waar we terecht vaak op worden aangesproken, is de werkonzekerheid bij (jonge) leerkrachten in het basisonderwijs. Ondanks het nakend lerarentekort kopte De Morgen op 24 augustus dat de lerarenopleiding klappen krijgt. Jonge leraren raken ontmoedigd door permanente onzekerheid over hun aanstelling: de moeilijke werkomstandigheden, die we allemaal kennen, zoals opdrachten in meerdere scholen die ze met elkaar moeten combineren en vooral te weinig zicht op verbetering van de situatie.

Ik heb dit al vaak aan bod gebracht in deze commissie. Het probleem blijft wel duren. Minister, welke extra initiatieven hebt u genomen om het vroegtijdig afhaken van die jonge leerkrachten in de toekomst te vermijden? Op die manier gaat heel wat talent verloren om de eenvoudige reden dat heel bekwame leerkrachten dan een job in een andere sector gaan zoeken. Het zijn meestal de bekwame leerkrachten die een job in een andere sector eerst krijgen. Zo raken we potentieel kwijt.

Minister, kan de structurele versterking van de aanvangsbegeleiding, een inloopperiode onder begeleiding van een ervaren leerkracht, soelaas bieden? Kan het invoeren van een algemene standaardprocedure waarbij alle vacatures in het onderwijs minimaal via VDAB moeten worden gecommuniceerd, zodat de leerkrachten die geen job hebben, steeds het overzicht kunnen bewaren, een meerwaarde bieden? Nu zijn die leerkrachten afhankelijk van de goodwill van de directies of van de coördinerende directeur van de scholengroepen.

Minister, kunnen leerkrachten ook na hun 65e in dienst blijven? U hebt cijfers meegedeeld over het aantal 65-plussers dat aan het werk is in het onderwijs. In de laatste vijf jaar is dat cijfer verdubbeld, vooral in het basisonderwijs. Dat toont inderdaad het engagement aan van die mensen, en het is ook goed voor de betrokken school en voor de ervaring van de leerkrachten. Het is wel een contradictie

met het feit dat heel wat mensen op zoek zijn naar een job en van hot naar her moeten razen om een job te vinden. Vindt u het een goede zaak dat de 65-plussers een plaats op de arbeidsmarkt innemen? Moeten jonge onervaren leerkrachten dan geen voorrang krijgen op die 65-plussers? Pas op, ik wil dit nuanceren. Het is heel positief dat die mensen zich engageren. Ze hebben een enorme ervaring. Natuurlijk is dat ook regiogebonden. Ik wil graag uw visie daarover horen.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Bij de start van een nieuw schooljaar starten in de scholen vaak ook nieuwe leerkrachten, meestal even enthousiast als de nieuwe leerlingen en met de hoop om een carrière in het onderwijs te kunnen uitbouwen. Hoewel we in de komende jaren nog duizenden leerkrachten nodig zullen hebben – ik citeer u, minister – is een stabiele tewerkstelling voor beginners in het onderwijs nog steeds niet vanzelfsprekend.

Starters, maar ook mensen met jaren ervaring, blijven soms interim na interim zoeken en moeten gaatjes vullen in de schoolorganisatie, soms met een ontmoediging als resultaat. Het lerarentekort op macroniveau overkoepelt enorme verschillen tussen de onderwijsniveaus, vakken en regio's. Vandaar dat aanbod en vraag niet altijd op elkaar zijn afgestemd.

Voorstellen om leerkrachten meer werkzekerheid te bieden, zijn al lang een punt van discussie. Ik verwijs naar vroegere gesprekken die we hierover hebben gehad in de commissie. Op de laatste vergadering van 30 maart hadden we het over het startersplatform dat deel zou kunnen uitmaken van het loopbaanpact, en over de studie naar taakbelasting die informatie zou bieden voor het uittekenen van zo'n loopbaanpact.

Minister, wat is de algemene stand van zaken in de onderhandelingen naar een loopbaanpact? De studie over taakbelasting zou starten op 1 mei 2017 en de oplevering is gepland op 31 maart 2018, zo stelde u. Wat is de stand van zaken van de studie? Hoever staat het met de bevraging van de leerkrachten? Zal de opleveringsdatum worden gehaald?

Voor een leerkrachtenpool in Vlaanderen werd in de Valentijnsvoorstellen van 2017 de naam 'startersplatform' gebruikt. Die zou deel kunnen uitmaken van de uitwerking van een loopbaanpact. Is het de bedoeling een leerkrachtenpool dan ook pas te starten na oplevering van de studie over de taakbelasting, of kan die al apart en eerder worden georganiseerd ter bevordering van de werkzekerheid van niet-vastbenoemde leerkrachten? Zo ja, wanneer zou die kunnen starten? Zal dit vanaf het schooljaar 2018-2019 zijn? Hoeveel personeelsleden zouden daarin terechtkunnen als starter of als coach/begeleider? Wanneer starten de specifieke gesprekken opnieuw op over het loopbaanpact en heel specifiek over deze leerkrachtenpool?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ongelooflijk maar waar, ik had deze morgen niet gedacht dat we de agenda zouden kunnen afwerken, maar het zal lukken, want mijn antwoord is niet zo spectaculair lang.

In het kader van het loopbaandebat hebben we vorig schooljaar met de sociale partners afgesproken om een tijdsbestedingsonderzoek te lanceren in het basisen secundair onderwijs om op een wetenschappelijk onderbouwde manier verder te kunnen discussiëren over de opdracht van een leraar in die onderwijsniveaus. Met de sociale partners heb ik vervolgens afgesproken dat we de zaken die niet gerelateerd zijn aan de opdracht van de leraar, afzonderlijk of als voorafname zouden kunnen bespreken. Je voelt dat over de werkzekerheid voor beginnende

leraren een consensus zou kunnen ontstaan, dat het kan worden losgekoppeld van het loopbaandebat.

Nu moeten we kijken hoe we daar verder mee omgaan, want de werkzekerheid voor de startende leraren interesseert mij ook. Ik ben nogal een fan om zeker in de eerste jaren wat meer zekerheid te geven, maar we moeten er natuurlijk voor zorgen dat we dit op de beste manier in de markt zetten. Hoe we dat organiseren in het lager onderwijs is mogelijk totaal anders dan in het secundair onderwijs. In het basisonderwijs heb je een geïntegreerde opleiding, dus kun je al regionaal samenwerken, maar in het secundair onderwijs is dat veel moeilijker omdat je veel verschillende vakspecialisaties hebt.

Het tijdsbestedingsonderzoek is gegund aan onderzoekers van de VUB en is ondertussen van start gegaan. De resultaten zullen voor zowel het basis- als het secundair onderwijs worden opgeleverd op het einde van dit schooljaar. Deze timing is overeengekomen met de sociale partners. Sowieso zitten we al diep in 2018, maar ze wensten absoluut dat we dit deden, en we zijn er ook op ingegaan.

Voor de zomervakantie heb ik aan de sociale partners een concreet voorstel voor de uitbouw van een starterspool voorgelegd. De besprekingen hierover lopen nog. Daarover kan ik vandaag niet zoveel meer zeggen.

Over de verplichte meldingen van vacatures aan VDAB wil ik toch enkele cijfers geven. In het voorbije schooljaar werden in totaal 15.891 onderwijsvacatures gemeld aan VDAB. Dat is een stijging met 8,4 procent tegenover het vorige schooljaar. In het schooljaar 2015-2016 stegen ze ook al met 34 procent. U ziet dus dat het stelselmatig beter wordt bij VDAB, wat de melding van vacatures betreft.

In het onderwijs is de werkloosheid de afgelopen vier jaar gedaald met bijna 30 procent. Dat zijn spectaculaire cijfers. Van de ongeveer vijftig beroepsgroepen bij VDAB staat onderwijs op de vijfde plaats wat ontvangen vacatures betreft en op ongeveer gelijke hoogte met de verpleegkundigen en verzorgenden. Ik geef deze cijfers om aan te tonen dat er inderdaad een stukje werkonzekerheid is, maar dat het zeker niet slechter is geworden in vergelijking met vroeger. Dat is ook om mezelf wat moed te geven.

Wat de vragen over de aanstelling van leerkrachten na de pensioengerechtigde leeftijd betreft, voorziet de regelgeving momenteel dat een schoolbestuur deze mogelijkheid kan hanteren mits het daarbij rekening houdt met de rechten van de tijdelijke personeelsleden die in dienst zijn in de school of bij het schoolbestuur. Dat betekent dat tijdelijke personeelsleden met het recht op doorlopende duur dus sowieso voorgaan. Die komen niet in de plaats.

Deze maatregel is ingevoerd als een bijkomende mogelijkheid voor een schoolbestuur als ze geen andere geschikte kandidaat vindt. Dat is ook logisch. We zien dat het trouwens dikwijls gaat om vervangingsopdrachten in de loop van het schooljaar of om personeelsleden die de pensioengerechtigde leeftijd bereiken in de loop van het schooljaar en waar de school in functie van haar schoolorganisatie en in onderling overleg met het betrokken personeelslid kiest om het personeelslid zijn of haar opdracht tot het einde van het schooljaar te laten uitoefenen.

Het is dus niet zo dat er plots een hele colonne gepensioneerden komt die zegt: wij willen werk. Zo is het niet. Ik denk niet dat het aangewezen is om die maatregel terug te schroeven. Als u mij vraagt: 'mogen ze de plaatsen van jonge mensen afpakken?', dan ben ik het met u eens: absoluut niet! Het is ook niet de bedoeling. Ik kan me eigenlijk ook niet voorstellen dat het zo is, tenzij iemand de pensioengerechtigde leeftijd bereikt in februari en dat de school vraagt om voort te werken tot het einde van het schooljaar. Daar kan ik ook wel wat begrip voor hebben.

In mijn eigen stad Torhout hebben ze een man van 72 jaar naar het onderwijs teruggeroepen om wiskunde te geven, omdat er geen enkele leraar wiskunde in de regio beschikbaar was. Onderschat de acute noden dus niet op een aantal terreinen. Mijn excuses als ik de leeftijd van die man verkeerd heb, maar ik denk het niet. Ik denk dat hij boven de 70 is.

Ik wil erop wijzen dat de voorbije vier jaar het aanbod aan vacatures zeer sterk is gestegen, en dat de werkloosheid is gedaald. In het onderwijs hebben we vier groepen: de vastbenoemde leerkrachten, de leraren met TADD zijn ook veilig, dan is er de groep die mensen met een volledige opdracht vervangt en die hebben ook volledig werk, en ten slotte is er de vierde groep die de vervangingen doet.

We zullen altijd een paar duizend leerkrachten nodig hebben die de vervangingen doen omdat iemand die ziek is, in ons systeem recht heeft op vervanging. We hebben dus sowieso een groep leerkrachten nodig. Vaak zijn dat jonge mensen die bereid zijn om die vervangingen te doen. Als we dus naar werkzekerheid willen gaan, zou dat erin kunnen bestaan dat, als je regionaal samenwerkt, je samen aanstelt en dat je telkens op dezelfde groep een beroep doet om die vervangingen te doen. Voor het basisonderwijs zou dat zeker een oplossing kunnen zijn.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp-a): Ik wil wel nog eens benadrukken dat het niet over jonge leerkrachten gaat. Het gaat over alle leerkrachten die in een situatie van werkonzekerheid zitten. Onlangs hoorde ik nog een verhaal over een mama van 30 met een kindje, die gescheiden leeft en haar huis moet afbetalen en voor haar kindje moet zorgen, en die van interim naar interim moet trekken, en dat is niet echt opportuun.

Het feit dat er bij VDAB een overzicht komt voor de leerkrachten, zodat ze weten waar ze terecht kunnen als er vacatures zijn: dat is al een grote stap vooruit. Ook de scholengemeenschappen moeten heel transparant zijn. Als er vacatures zijn, moeten ze die goed kenbaar maken. De contradictie daarbij is dat de directeur die mij heeft opgevolgd, deze week zei dat hij geen vervanging vond voor twee zieken. In sommige regio's kom je dat ook tegen. Het is moeilijk om dit voor heel Vlaanderen te zeggen. Die directeur heeft enkele dagen zelf voor de klas gestaan omdat hij geen vervangers vond. Het is dus niet zo simpel om dit op te lossen.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, ik noteer dat de studie zal worden opgeleverd in het schooljaar 2018. Als we dit tempo aanhouden, is het natuurlijk niet vanzelfsprekend dat je met het loopbaanpact in deze legislatuur kunt landen, hoewel ik dat natuurlijk ten zeerste hoop. Zoals ik ook hoop dat u bij de begrotingsbesprekingen nog wat middelen hebt gekregen in een apart zakje in uw handtas – u moet me vandaag niet vertellen hoeveel –, maar ik hoop dat er toch wat middelen in zitten. Dat zal het misschien ook gemakkelijker maken.

Minister, over het startersplatform was u zeer voorzichtig in uw antwoord. Ik hoop ten zeerste dat het voorstel dat u hebt gelanceerd, wordt besproken. Als het dit niet wordt, hoop ik dat het een variant of een verbeterde versie wordt. Ik denk dat de jonge mensen, de starters, daar effectief op zitten te wachten. Ik weet dat je daar niet alle problemen mee oplost, maar het is toch een belangrijke stap die men zou kunnen zetten in de goede richting.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, ik wil drie zaken aanhalen. De werkonzekerheid bij jonge leerkrachten wil ik iets ruimer zien. De collega's hebben er ook al op gewezen. De werkonzekerheid bij startende leerkrachten, die zijn niet noodzakelijk altijd jong.

Mijn eerste punt is de zijinstroom, zeker in het secundair onderwijs. Als we mensen met praktijkervaring willen overtuigen om de stap naar onderwijs te zetten – zeker in het tso en bso, maar ook in het aso en kso, kunnen die zeer, zeer zinvolle bijdragen leveren ... Als iemand zijn job opzegt om naar het onderwijs te gaan, dan moet hij op een of andere manier enige zekerheid hebben om dat te doen. Daar moeten we in het kader van de zijinstroom naar kijken, ook in het lerarenloopbaanpact. Ik weet dat sommige partners daar wat meewarig naar kijken, maar we gaan ze nodig hebben, en dat gaat zinvol zijn.

Twee: de zogenaamde praktijkschok. Ik ga iets verder dan de vraagstelling die zich hier voordoet. Wat is de praktijkschok? Dat is de ervaring die beginnende leerkrachten hebben, dat wat ze op school hebben gezien, niet noodzakelijk overeenstemt met de realiteit waarin ze terecht komen, in alle mogelijke aspecten. Ik denk dat dat iets is waar we nu, met het decreet over de lerarenopleiding dat voorligt, belangrijke stappen in moeten zetten, onder meer dat docenten uit de lerarenopleiding mee moeten begeleiden bij startende leerkrachten, dat ze terug de praktijk zien waarop ze voorbereiden. Ik denk dat dat belangrijk is, en er zijn nog een aantal andere zaken.

Collega Vandenberghe verwijst ook naar minimaal op VDAB aanbieden. Zowel ikzelf als collega Jo de Ro hebben daar al naar verwezen. U hebt het net ook zelf gezegd. We betalen al die mensen, we betalen al hun werkingsmiddelen. Dan lijkt het toch ook logisch dat we zeggen: je moet je vacatures op VDAB zetten. Je beslist nog altijd zelf wie je aanneemt, maar dat we ten minste weten: hoeveel zijn het er nu, waar? En dat mensen een plaats hebben.

Een laatste punt dat ik wil aanhalen, is me recentelijk nog eens ter ore gekomen van een leerkracht die toch al een tijdje werkt, maar telkens op 15 juni wordt ontslagen, zodat hij geen volle schooljaren meedraait om dan niet in een TADD-verhaal terecht te komen. Dat is toch wel schrijnend, dat directies dat blijkbaar gebruiken om telkens opnieuw iemand op 10 september aan te werven en op 15 juni buiten te zetten. Dat heeft dus wel implicaties voor de betaling in de vakantie, de opbouw van rechten en dergelijke meer. Daar wil ik toch wel paal en perk aan stellen, ministers en collega's. Er zijn evaluatie-instrumenten voor. Als men die niet goed vindt, dan moeten we die bijsturen, maar het kan toch niet dat men op die manier telkens leerkrachten in de onzekerheid zet, want dat vreet aan mensen.

Minister Hilde Crevits: Collega's, bedankt voor de aanvullende opmerkingen. Mijnheer De Meyer, u had een opmerking over de oplevering. De afspraak met de sociale partners is dat de studie eind dit schooljaar wordt opgeleverd. Dat betekent dat je ten vroegste in september of oktober opnieuw kunt onderhandelen. Dat is als alles goed gaat en iedereen akkoord gaat en alles onderzocht is. We hebben die afspraak gemaakt, dus ga ik die ook honoreren.

Wat de starters betreft, ik ben zelf een beetje slordig geweest in mijn definitie daarnet. Ik zei 'jong', maar met 'jong' bedoel ik vooral zij die in onzekerheid zitten. Ik heb de categorieën genoemd; ik heb het hier over de vierde categorie. Dat is de categorie die de vervangingen doet en die dus in die situatie zit.

We hebben wel wat geleerd van vroeger. Enkele jaren geleden was er een pool-systeem onder Marleen Vanderpoorten. We hebben toen gezien dat dat ook mensen uit de privé aantrok als ze de zekerheid hadden dat ze een opdracht kregen voor een volledig jaar. Dat kan dus wel aantrekken, maar de grootste reden waarom meewarig wordt gekeken naar die zijinstroom, is omdat we een oplossing moeten vinden voor het meenemen van de anciënniteit.

Mijn voorganger, Pascal Smet, heeft in de vorige legislatuur een beslissing laten nemen door de regering – ik was daar trouwens bij – om in die pool een aantal jaren anciënniteit mee te nemen, maar enkel voor de nieuwe. De Raad van State

heeft dat zeer negatief geadviseerd. De vakbonden stonden op hun achterste poten omdat het natuurlijk ook van toepassing moet zijn op al de mensen die al in het onderwijs staan. Dan waren de budgettaire effecten daarvan zeer, zeer zwaar.

Dat zijn keuzes die we moeten maken. Ik ga geen regeling maken voor anciënniteit voor zijinstromers als ik het niet kan doen voor de hele groep. Daar zit dan een vrij groot budgettaire knelpunt dat mee moet worden opgelost.

Collega's, ik ben het er zeker mee eens dat we mensen uit de privé moeten aantrekken naar het onderwijs. In het decreet Lerarenopleiding, dat u nog moet goedkeuren, breiden we de lio-banen (leraar in opleiding) uit tot alle niveaus, ook in het basis- en kleuteronderwijs. Als je uit de privé komt, kun je daar al aan de slag terwijl je een opleiding volgt. Dat is een goede zaak en het kan ook soelaas bieden voor de bestaande noden.

TADD is een thema dat kan worden meegenomen in de cao-besprekingen. Ik hoor dat ook. In mijn dichte omgeving zie ik dat jongeren in juni plots te horen krijgen dat ze niet meer moeten komen. Of erger nog, iemand kreeg op het einde van het schooljaar te horen dat hij kon terugkomen, maar in de vakantie kreeg hij te horen dat het dan toch niet ging. Die persoon had nergens meer gesolliciteerd omdat hij dacht terug naar zijn school te kunnen, maar op 15 augustus hoorde hij plots dat het toch niet ging. Dat is een zeer erge situatie. We moeten dat dus bekijken.

Anderzijds hoor ik dat er in de Westhoek zoveel TADD'ers zijn omdat de Westhoek te maken heeft met een denataliteit en er dus minder kleuters in de scholen zitten, waardoor er TADD'ers in overtal zijn die dus geen werk meer hebben. Ook het omgekeerde gebeurt. Kleuterleidsters worden zwanger, vallen uit en blijven een of twee jaar thuis omdat ze kleine kindjes hebben. De nieuwe leerkrachten blijven op school en worden TADD, maar plots komt iedereen terug, en dan zit je met TADD'ers die niet kunnen worden benoemd.

Het is dus zeer genuanceerd verspreid over Vlaanderen. In Antwerpen krijg je natuurlijk een heel ander beeld omdat je daar een boom hebt van kleuters. We hebben dus een heel verscheiden beeld verspreid over heel Vlaanderen.

Samengevat, alles met betrekking tot de loopbaan komt na oplevering van het onderzoek. De pool, of iets anders – u weet dat de werkgevers ook andere scenario's voor ogen hebben –, kunnen we zeker op voorhand bespreken. Ik probeer toch liefst tot een akkoord te komen. We kunnen ook wat systemen uittesten. Maar het gaat over de vierde groep die de vervangingen doet en in een onzekere situatie zitten, en dat kunnen ook ervaren mensen zijn.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp.a): Minister, ik heb er alle begrip voor dat dit probleem niet gemakkelijk op te lossen valt, en dat het verschilt van plaats tot plaats. Het is wel belangrijk dat we die mensen perspectief geven. Het zijn mensen die moeilijk aan een job geraken. Ze moeten een perspectief krijgen en weten dat we er echt wel mee bezig zijn. Het zou doodjammer zijn dat door dit probleem heel wat capabele mensen naar een andere job vertrekken, terwijl ze droomden van een job in het onderwijs. Je moet er de capaciteit voor hebben. Het zijn de mensen met de meeste capaciteiten die, als ze ontmoedigd geraken, het vlugst een job krijgen in een andere sector. Zo hangt dat aan elkaar. Onderwijstalent moet in het onderwijs blijven.

Minister Hilde Crevits: Collega's, mag ik nog een aanvulling doen? U weet dat er ook op het federale niveau een discussie woedt over de inkomensgarantie-uitkering. U weet dat voor mensen zonder vast werk in het onderwijs, een aanvullende vergoeding cruciaal is als ze geen volle opdracht hebben. Ik heb meegedeeld

aan de federale collega's dat als ze daarin snoeien ... In onderwijs is er een groep van enkele duizenden leerkrachten die sowieso onvrijwillig deeltijds werken. Ze willen niet liever dan voltijds werken, maar dat kunnen ze niet, zeker niet in het secundair onderwijs. Vandaar dat die aanvullende uitkering heel erg belangrijk is voor al wie onvrijwillig deeltijds werkloos is in het onderwijs.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, wij steunen u ten volle met het loopbaanpact. Zeker willen we dat u tijdens deze legislatuur een systeem hebt voor een vervangingspool. Hoe men dat dan noemt, is minder belangrijk.

Mijnheer Daniëls, een correcte evaluatie van personeelsleden is bijzonder belangrijk. Het is een vorm van correct personeelsbeleid.

Minister, ik wil u een suggestie meegeven voor de zijinstromers. Ik heb het dan over de huidige regeling. Op dit moment wordt het aantal nuttige jaren ervaren dienst onderzocht door de administratie nadat de personeelsleden in dienst zijn genomen. Dit zorgt soms voor verrassingen omdat directies een ander oordeel hadden over bepaalde jaren die achteraf niet blijken mee te tellen, en sommige jaren wel, afhankelijk van de beroepsbezigheid die men had. Dat zorgt voor heel veel problemen en frustraties. Is het niet mogelijk dat men van mensen die zich effectief aanbieden voor een job, als ze duidelijk vermelden om welke job in het onderwijs het gaat en als ze alle gegevens correct doorgeven, voorafgaandelijk weet hoeveel jaren er precies in aanmerking komen? Op die manier zou u heel wat zorgen bij sommige mensen voorkomen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.